

ידיעון
ספטמבר- אוקטובר
2009

גליון 244

אם אינך רוצה לקבל פרסום זה שלח מייל ל: us-ismktmarketing@kpmg.com
KPMG סומך חייקין מגדל המילניום רחוב הארבעה 17, תא דואר 609, תל אביב 61006
טלפון: 03-6848000, פקסמיליה: 03-6848444, אינטרנט www.kpmg.co.il

KPMG סומך חייקין מגדל המילניום רחוב הארבעה 17, תא דואר 609, תל אביב 61006
טלפון: 03-6848000, פקסמיליה: 03-6848444, אינטרנט www.kpmg.co.il

תמצית מנהלים

מה נדרשת חברה ציבורית לגלות לנו כשהיא נקלעת לקשיים? ואילו פרטים היא מתבקשת לחשוף טרם גיבושו של הסדר חוב? הצעות רשות ניירות ערך בהקשרים אלה, יעמדו לעיוננו.

ואם כבר בהצעות עסקינות, המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות, הציג שלל פרסומים והצעות, ובכלל זאת הנחיות למדידת התחייבויות לפי שווי הוגן וכן הצעה להרחבת דרישות הגילוי ביחס למדידות שווי הוגן.

במרכז פרק המיסוי הישראלי, על השינוי המהותי של שיעורי הריבית החלים על הלוואות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, לאור התיקון המקיף לתקנות מס הכנסה, בעניין הלוואות מוטבות הכפופות להוראות סעיף 3(י) לפקודה.

בתחום הפסיקה, נסקור את פסק דין שדמי (דיון נוסף של בית המשפט העליון), אשר קבע כי יום הרכישה של "דירות תמורה" (הדירות שמקבל בעל הקרקע בעסקת קומבינציה), הוא יום עריכת עסקת הקומבינציה. כן, נעסוק בפסק דין כדורי אשר סוקר את הנסיבות בהן לצרכי מס, תוכר ההפרשה בגין ליקויי בניה. בתחום החוזרים המקצועיים נתמקד בנושא הטבת המס שמוענקת במסגרת סעיף 126 א לפקודה לדיבידנד שחולק מחברה זרה לחברה תושבת ישראל, העושה בדיבידנד שימוש בישראל.

בפרק המיסוי הבינלאומי נעמוד על עיקרי השינויים הצפויים בחוקי המס בהולנד בשנת 2010, וכן שינוי אפשרי בחוקי המס בהודו. בנוסף נסקור בקצרה את האמנה החדשה בין הודו ללוקסמבורג.

ולסיום – "כולם משתתפים במשחק". מחקר של KPMG מבקש לשרטט קווים לדמות ההתפתחות של שוק המיזוגים והרכישות ב-10 השנים האחרונות, טרם השפעת משבר האשראי הנוכחי. ממצאי המחקר מדגישים את הצורך במאמץ משותף של הנהלת הגוף הרוכש על אגפיה השונים, במיוחד בנסיבות המאתגרות הנוכחיות. יתר על כן, המאמר סוקר את עיקרי השוני בהקשרים אלה בין חברות לקרנות השקעה (PE).

	תוכן העניינים
6-15	חשבונאות ודיווח כספי
18-29	מיסים
32-37	ייעוץ עסקי
40	נספחים

חשבוונאות ודיווח כספי

- 6 א. רשות ניירות ערך בישראל
- 6-7 ב. הוועדה לתקני חשבוונאות בינלאומיים
- 7-8 ג. המוסד האמריקאי לתקינה בחשבוונאות
- 8-15 ד. הצעות לשינויים

חשבוניות ודיווח כספי

א. רשות ניירות ערך בישראל

1. החלטת מליאה בתחום תאגידי מספר 1-2009 (ג) - יצירת תשתית לגיבוש הסדרי אג"ח

רשות ניירות ערך פרסמה בחודש ספטמבר 2009 את החלטת מליאה בתחום תאגידי מספר 1-2009 (ג) - יצירת תשתית לגיבוש הסדרי אג"ח. בהתאם להחלטה, גוף מוסדי הנדרש להקים מערך אשראי לא סחיר נפרד ואשר הקים מערך כאמור בפועל, יראה כעומד בהוראות סעיף 52(ב)(3) לחוק ניירות ערך לעניין מידע פנים אשר מקורו בתחום פעילות ההסדרים ומחזור חובות (להלן: "פעילות ההסדרים"), וסגל רשות ניירות ערך לא ימליץ לנקוט בצעדי אכיפה כנגדו בגין עבירת השימוש במידע פנים אשר מקורו בתחום פעילות ההסדרים, אם אימץ ויישם תוכנית הפרדה מבנית, הכוללת את כל התנאים הבאים:

1) פעילות ההסדרים תופרד מתחום פעילות האשראי הסחיר והלא סחיר, ובכלל זה מכל היחידות העוסקות או מקבלות החלטות לגבי עשיית עסקאות או מתן חוות דעת או עצות בקשר לניירות ערך, לרבות כל היחידות העוסקות בייזום, הקצאת והערכת ניירות ערך סחירים ואשראי לא סחיר, וכן מיחידת המסחר.

2) מנהל תחום ההסדרים לא יהיה כפוף למנהל האשראי הסחיר (ניתן להכפיף את מנהל תחום ההסדרים למנהל האשראי הלא-סחיר, כאשר האחרון ידווח למנהל מערך ההשקעות).

3) מנהל תחום ההסדרים יתעד כל מידע פנים שמועבר למנהל מערך ההשקעות בקשר עם ההסדרים, לרבות רשימת הגופים לגביהם קיים מידע פנים.

4) לא תבוצע פניה על ידי מחלקת המסחר למנהל מערך ההשקעות לצורך קבלת החלטת השקעה, אלא לאחר שבוצעה פניה לקבלת אישור קצין הציות (שיהיה המוסמך הבלעדי לתת אישור או להימנע ממתן אישור). היה בידי מנהל מערך ההשקעות מידע פנים, לא יאשר קצין הציות פניה למנהל מערך ההשקעות, ובכל מקרה לא ינמק את הסיבה מעבר ל"מגבלות הקבועות בדיון".

5) תוכנית ההפרדה המבנית שאימץ הגוף המוסדי תפורסם לציבור.

2. סוגיות בקשר עם יישום הבהרה להחלטה משפטית מספר 18-105 בעניין אי תלות רואה החשבון המבקר: סיוע בהכנת וערכת דוחות כספיים עבור המבוקר - דוחות כספיים של חברות מאוחדות וחברות כלולות מהותיות

רשות ניירות ערך פרסמה בחודש אוקטובר 2009 מסמך בעניין סוגיות בקשר עם יישום הבהרה להחלטה משפטית מספר 18-105 בעניין אי-תלות רואה החשבון המבקר: סיוע בהכנת וערכת דוחות כספיים עבור המבוקר (ההבהרה פורסמה בחודש אוקטובר 2008, ראה ידיעון ספטמבר-אוקטובר 2008, מספר 239).

• בקשר עם דוחות כספיים של חברות מאוחדות של המבוקר: מקום בו רואה החשבון המבקר מסייע בהכנת דוחות כספיים של חברות מאוחדות של המבוקר, ובכלל זה פעולות של ניסוח ועריכת הדוחות הכספיים, חזקה שנפגעת אי תלותו של רואה החשבון במבוקר, וכי הוא מצוי בניגוד עניינים.

• בקשר עם דוחות כספיים של חברות כלולות של המבוקר: רשות ניירות ערך לא תפעל להחזרת דוחות כספיים של תאגיד, רק בשל חשש לפגיעה באי תלות רואה החשבון המבקר בגין הפרת האמור בהבהרה, בנוגע לדוחות כספיים של חברה כלולה מהותית אשר צורפו לדוח התקופתי או הרבעוני לתקופות המסתיימות ביום 31 בדצמבר, 2009, או לפני כן. משמע, ביחס לתקופות אשר מתחילות ביום 1 בינואר 2010 ואילך, הכללים ביחס לחברות כלולות יהיו אותם הכללים ביחס לחברות מאוחדות, בכל האמור לחשש לפגיעה באי-התלות הנובעת מסייע בהכנת וערכת דוחות כספיים עבור המבוקר.

ב. הוועדה לתקני חשבוניות בינלאומיים

1. תיקון לתקן חשבוניות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה - סיווג זכויות

הוועדה לתקני חשבוניות בינלאומיים (IASB) פרסמה בחודש אוקטובר 2009 תיקון לתקן חשבוניות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה. התיקון מתייחס לטיפול החשבונאי בזכויות אשר נקובות במטבע השונה ממטבע הפעילות של המנפיק. התיקון קובע כי זכויות, אופציות או כתבי אופציה לרכישת מספר קבוע של מכשירים הוניים

שוק (כגון עסקה שהתרחשה לאחרונה הכוללת הנפקת מחויבות דומה תוך התאמה בגין ההבדלים שבין אותה עסקה להתחייבות הנמדדת).

אין להביא בחשבון או לבצע התאמות במדידת השווי ההוגן בגין הגבלות על יכולתה של הישות להעביר את ההתחייבות.

היררכיית שווי הוגן

הקודיפיקציה של המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות קובעת שמחיר התחייבות בשוק פעיל במועד המדידה הינו מדידת שווי הוגן ברמה 1. ההנחיות החדשות מבהירות שמחיר מצוטט של התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל יחשב גם כן כמדידה ברמה 1, בתנאי שהמחיר המצוטט אינו דורש התאמות על מנת שישקף גורמים המיוחדים לנכס שאינם מתייחסים למדידת השווי ההוגן של ההתחייבות. כל התאמה למחיר המצוטט תגרור מדידת שווי הוגן ברמה 2 או 3.

תחילה והוראות מעבר

תחילת ההנחיות החדשות לתקופות ביניים ולתקופות שנתיות המתחילות לאחר 27 באוגוסט, 2009. יישום מוקדם אפשרי. בתקופת היישום לראשונה על ישות לתת גילוי לכל שינוי בשיטת הערכה הנובע מיישום ההנחיות החדשות ולכמת את השפעת השינוי, אם הדבר ישים. שינויים באומדן השווי ההוגן של התחייבות הנובע משינוי בשיטת הערכה או ביישומה יכלל בשינויים בשווי ההוגן בתקופת היישום לראשונה.

2. הכרה בהכנסה בעסקאות מרובות רכיבים

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם בחודש אוקטובר 2009 עדכון תקני החשבונאות 13-2009 המתייחס לטיפול החשבונאי בעסקאות מרובות רכיבים. הפרסום ידרוש מחברות להקצות את התמורה הכוללת בהסדר לרכיבים השונים לפי מודל מחיר המכירה היחסי. מחיר המכירה של כל רכיב ייקבע בהתאם להיררכיה הבאה:

ראיות אובייקטיביות מיוחדות למוכר (VSOE);
ראיות של צד ג' (TPE);
אומדן מחיר המכירה (ESP).

עובר לפרסום, אם היו למוכר ראיות אובייקטיביות

של הישות, תמורת סכום קבוע במטבע כלשהו (ולאו דווקא במטבע הפעילות של הישות), יסווגו כמכשירים הוניים אם הישות מציעה את הזכויות, האופציות או כתבי האופציה באופן יחסי (pro rata), לכל המחזיקים הקיימים באותו סוג של מכשיריה ההוניים שאינם נגזרים.

התיקון בתוקף ביחס לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בפברואר, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי.

ג. המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות

1. הנחיות למדידת התחייבויות לפי שווי הוגן

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם בחודש אוגוסט 2009 את עדכון תקני חשבונאות (ASU) 5-2009 כולל הנחיות חדשות למדידת התחייבויות לפי שווי הוגן, המחליפות את ההוראות אשר נכללו במקור בתקן חשבונאות אמריקאי 157. לפי ההנחיות החדשות, ישויות הקובעות שווי הוגן של התחייבות רשאיות לבחון את השווי ההוגן מנקודת מבטו של משקיע המחזיק באותה התחייבות כנכס. ההנחיות החדשות עונות על קשיי יישום הנובעים מהסתירה שבין מדידות שווי הוגן המבוססות על מחיר העברת ההתחייבות לחייב אחר ובין דרישות חוזיות או חוקיות המונעות העברות מסוג זה.

מדידה

בהעדר מחיר מצוטט בשוק פעיל להתחייבות זהה במועד המדידה, דבר שכיח מכיוון שהתחייבויות אינן נסחרות כהתחייבויות, על חברה לנקוט לפחות באחת מהגישות הבאות:

- שיטת הערכה המשתמשת במחיר המצוטט של השקעה בהתחייבות זהה הנסחרת כנכס.
 - שיטת הערכה המשתמשת במחירים המצוטטים של התחייבויות דומות או של השקעות בהתחייבויות דומות הנסחרות כנכסים.
 - שיטת הערכה אחרת אשר הינה עקבית עם עקרונות מדידת שווי הוגן בתקינה החשבונאית.
- ההנחיות החדשות מאפשרות מדידה המבוססת על המחיר שהחברה תשלם להעברת ההתחייבות במועד המדידה או על המחיר שהחברה תקבל כדי ליצור התחייבות באותו מועד. מדידות אלו יושגו על ידי שיטות הערכה העקביות לשיטת הערכה בגישת הכנסה (כגון היוון תזרים מזומנים) או גישת

בהכנסה (ראה סעיף 2 לעיל).

ד. הצעות לשינויים

1. רשות ניירות ערך בישראל

א. נייר לדין בעניין פרסום דוחות כספיים נפרדים (סולו) במסגרת הדוחות התקופתיים והרבעוניים

רשות ניירות ערך פרסמה נייר לדין בעניין ההסדר הראוי לעריכה והצגה של דוחות סולו. הוצע להרחיב את חובת הצגת דוחות הסולו, כך שבמסגרת הדוח התקופתי יידרש תאגיד מדווח להציג דוחות סולו הכוללים ביאורים מלאים, ככל שביאורים אלה מוסיפים על האמור בביאורים שניתנו לדוחותיו המאוחדים. כמו כן, הוצע כי במסגרת הדוחות הרבעוניים יידרש תאגיד מדווח להציג במסגרת דוחותיו הכספיים דוחות סולו תמציתיים הכוללים ביאורים לסעיפים נבחרים בלבד.

הנייר מציג חלופות שונות למתכונת העריכה וההצגה של דוחות הסולו, כאשר ההבחנה בין החלופות השונות הינה בעיקרה ביחס לאופן מדידת ההשקעות בחברות המוחזקות:

(1) דוחות נפרדים הערוכים בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 27 דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים (כפי ההצגה הנוכחית בדוחות הסולו המפורסמים במסגרת הביאור לדוחות השנתיים).

(2) מדידה בניגוד למתכונת הקבועה בתקן חשבונאות בינלאומי 27:

(א) מדידת ההשקעות בחברות המוחזקות על פי שיטת השווי המאזני; או,
(ב) מדידת ההשקעות בחברות המוחזקות בהתאם לשיטת העלות, וללא מדידת היחסים הבין-חברתיים בין החברה לבין החברות המוחזקות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה.

כמו כן הנייר מציג חלופות שונות למסגרת בה יכלל דוח הסולו במסגרת הדוחות התקופתיים או הרבעוניים:

(1) אם תיבחר חלופת עריכה העולה בקנה אחד עם ה- IFRS (אפשרות (1) לעיל), הדוחות

מיוחדות למוכר או ראיות של צד ג' ביחס לרכיבים שטרם נמסרו אך לא ביחס לרכיבים שנמסרו, נעשה שימוש בשיטת "השארית" (היינו, ייחוס הערך המלא לרכיבים שטרם נמסרו וייחוס יתרת התמורה לרכיבים שנמסרו, כך שמלאו ההנחה בעסקה, אם קיימת, הוקצתה לרכיבים שכבר נמסרו), ובהיעדר ראיות אובייקטיביות מיוחדות למוכר או ראיות של צד ג' ביחס לרכיבים שטרם נמסרו, לא ניתן היה להכיר ברכיבים שנמסרו כרכיבים נפרדים.

בנוסף חברות יידרשו ליתן גילוי אודות הערכות משמעותיות שנעשו ושינויים להערכות אלו וכיצד יישום מודל השווי ההוגן היחסי משפיע על עיתוי וסכום ההכרה בהכנסה, וכן תאור העסקאות מרובות הרכיבים, הסוג של הרכיבים בעסקאות, העיתוי הכללי של המסירה או הביצוע, גורמים משמעותיים ואומדנים בהם נעשה שימוש בקביעת ראיות אובייקטיביות מיוחדות למוכר, ראיות של צד ג' או אומדן מחיר המכירה ושינויים משמעותיים למתודולוגיה ולהנחות בהם נעשה שימוש באומדן מחיר המכירה.

תחילת ההוראות ביחס להסדרים חדשים (לרבות שינויים מהותיים להסדרים קיימים) אשר נכרתו בתקופות שנתיות המתחילות ביום 15 ביוני, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי. יישום למפרע לתקופות קודמות מותר. בשנת היישום הראשונה יידרשו גילויים כמותיים ואיכותיים אודות השפעת השינוי.

3. הכרה בהכנסה מתוכנה

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם בחודש אוקטובר 2009 עדכון תקני החשבונאות 2009-14 המתייחס לטיפול החשבונאי בעסקאות הכוללות רכיבי תוכנה. הפרסום קובע כי מוצרים מוחשיים הכוללים רכיבי תוכנה ורכיבים שאינם תוכנה, כאשר רכיבי התוכנה חיוניים לתפקוד המוצר, לא יהיו בתחולת ההוראות העוסקות בהכרה בהכנסה מתוכנה (אשר נכללו במקור ב-SOP 97-2) אלא יהיו בתחולת ההוראות הרגילות לעניין הכרה בהכנסה. העדכון כולל גורמים ודוגמאות שיש לבחון כדי לקבוע האם תוכנה השלובה במוצר מוחשי חיונית לתפקודו. הגם שיש לבחון את כל הגורמים, הרי כאשר מכירות של המוצר המוחשי ללא רכיבי התוכנה הם נדירות, קיימת הנחה הניתנת להפרכה כי רכיבי התוכנה הכרחיים לתפקוד המוצר המוחשי. תחילה והוראות מעבר בדומה לעדכון בעניין הכרה

ההנחות ואת ההנמקות שבבסיסן.

מוצעים שלושה מדרגי גילוי בהסדרי חוב, כתלות בתוכן ההסדר ובסיכון לחדלות פירעון:

1) הסדרים אשר ביחס אליהם מתקיים לפחות אחד התנאים הבאים:

- מזכים את מחזיקי תעודות ההתחייבות.
- כוללים (רק) שינוי במנגנון ההצמדה.
- פדיון מוקדם במזומן בסכום שאינו נמוך מהערך המתואם של תעודות ההתחייבות.
- שינוי לא מהותי בתנאים הכלכליים של תעודות ההתחייבות (למעט שינוי בתנאי העמדה לפירעון מיידי).

ביחס להסדרים כאמור יידרש גילוי בנוגע לפרטי ההסדר (תיאור ההצעה לנושים לסוגיהם והשפעת הפשרה או ההסדר על זכויותיהם, לרבות ויתורים שיידרשו ותיאור הזכויות המוצעות תמורתן), ולא

הנפרדים האמורים יהוו למעשה חלק מהדוחות הכספיים של התאגיד, ויבוקרו לפיכך על ידי רואה החשבון המבקר.

(2) אם תיבחר חלופת עריכה אשר אינה עולה בקנה אחד עם ה-IFRS (אפשרות (2) (א) או (ב) לעיל) -

(א) פרסום דוח סולו עצמאי שאינו מהווה חלק מהדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד. בהתאם לכך, דוח רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד לא יתייחס לדוח סולו. מתכונת דוח רואה החשבון המבקר על דוחות הסולו עשויה להתבסס על הוראות תקן ביקורת 7 דוחות מיוחדים של האי חשבון, בשינויים המתחייבים.

(ב) התאגיד יכלול במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים נתונים נבחרים בדבר המצב הכספי, תוצאות הפעילות ותזרימי המזומנים, על בסיס סולו. נתונים אלו יבוקרו לפיכך על ידי רואה החשבון המבקר.

ב. הצעה להנחיה בדבר הגילוי הנדרש בהסדרי חוב

משבר האשראי הוביל להתרבות הסדרי החוב. לאור זאת פרסמה רשות ניירות ערך הצעה להנחיה המסבירה מהו המידע רלוונטי לציבור המשקיעים בהקשר זה ואשר החברה תידרש לפרסמו.

בהתאם להצעה, תאגידים המצויים בקשיים פיננסיים וקושי לעמוד בהתחייבות המקורית למחזיקים, יידרשו לתת גילוי שיאפשר למחזיקים קבלת החלטה על אישור ההסדר או דחייתו.

מקורן של דרישות הגילוי המקיפות בכך, שבשלב אישור ההסדר המחזיקים אינם בגדר ציבור חופשי המקבל החלטה השקעה (כפי שעשה במועד התשקיף או במועד רכישת ניירות הערך בשוק המשני), אלא "ציבור שבוי" המקבל החלטה כיצד לצמצם את נזקיו. משכך, עליו להעריך את הסבירות שהתאגיד יהיה מסוגל להתגבר על הגורמים שהביאו למצב זה או על הקשיים הפיננסיים בפניהם הוא ניצב, ולהעריך את יתרונות וחסרונות אפשרויות הפעולה הניצבות בפניו. חלק מדרשות הגילוי כוללות מידע צופה פני עתיד. אין בעובדה שהמידע עשוי להתבסס על הנחות רבות כדי ליתר את דרישת המידע כשלעצמו, שכן הגילוי יאפשר לציבור המחזיקים לבדוק ולבחון את סבירות

- המהותיים לפעילותו, עיסוקם העיקרי של התאגידים ותאגידים מהותיים הנשלטים על ידם.
- תיאור ההצעה לנושים לסוגיהם והשפעת הפשרה או ההסדר על זכויותיהם, לרבות ויתורים שיידרשו ותיאור הזכויות המוצעות תמורתן.
- הנושים המהותיים של התאגיד, סך כל החוב להם, תנאי החזר החוב, הביטחונות וסך החוב לנושים הלא מהותיים של התאגיד.
- ערבויות, בטוחות או בטוחונות אחרים שניתנו לתאגיד לצורכי הפשרה בציון פרטיו המלאים של הנותן.
- הערכת עלות הפשרה או ההסדר ובכלל זה זהות הנושא בעלות.
- הוצע בעל תפקיד לביצוע ההסדר - פרטיו, הסמכתו, סמכויותיו ותפקידיו המוצעים, הסכומים המוצעים לתשלום בעד פעולותיו והפעולות שבשלהן יהיה זכאי להחזר הוצאות, והאם הוא בעל עניין בתאגיד או בעל זיקה לבעל עניין בתאגיד או לנושה מהותי כלשהו.
- כל מידע מהותי אחר מכל סוג שהוא אשר דרוש לנושה סביר או בעל מניות סביר לצורך קבלת החלטה.
- דרישה לפרטים נוספים - הנאמן או המחזיקים ב-10% לפחות מיתרת הערך הנקוב של תעודות ההתחייבות, רשאים לבקש כל מידע נוסף הדרוש במישרין לשם גיבוש החלטה בקשר עם הבקשה. התאגיד רשאי לסרב לבקשה אם לדעתו המידע שנתבקש אינו דרוש, או אם לדעתו הבקשה הוגשה שלא בתום לב או אם יש במידע המתבקש סוד מסחרי או שגילוי עשוי לפגוע בתאגיד.
- השלכות המיסוי של ההסדר על התאגיד ועל המחזיקים.
- כוונות או תוכניות להסדרים עם נושים מהותיים אחרים והסדרים שנערכו עם נושים מהותיים אחרים של התאגיד בחצי השנה שקדמה לאישור ההסדר.
- תיאור ניירות הערך המוצעים.
- חוות דעת עורך דין - כאשר מונפקים ניירות ערך חדשים במסגרת ההסדר יחייב הדבר צירוף חוות דעת של עורך דין בנושאים שעניינם הנפקת ניירות ערך והצעתם, לרבות סמכות התאגיד והמציע להנפיקם ולהציעם בצורה המוצעת, וכן כל עניין אחר שנקבע בתקנות.

יידרש גילוי נוסף על פי ההנחיה.

2) הסדרים אשר לא מתקיים ביחס אליהם האמור בסעיף 1) לעיל, ואינם מצויים בסיכון גבוה לחדלות פירעון (למשל, תאגיד המעוניין לבצע ארגון מחדש של החוב, שלא על רקע של קשיים פיננסיים), ובפרט לא מתקיים ביחס אליהם אף לא אחד מהתנאים הבאים:

- לתאגיד הערת עסק חי בדוחותיו הכספיים האחרונים.
- מונה כונס נכסים זמני ו/או קבוע ו/או הוטל עיקול ביחס לעיקר נכסי התאגיד ו/או נכסיו המהותיים של התאגיד, והמינוי או העיקול כאמור לא בוטלו.
- המחזיקים, הנאמן או נושים מהותיים אחרים של התאגיד העמידו את חובם לפירעון מיידי.
- הפניית תשומת הלב של רואה החשבון (שאינה הערת עסקי חי) בדוחות הכספיים האחרונים של התאגיד לאחד מאלה: קשיים בהשגת מימון לפעילות התאגיד, המשך פעילות התאגיד תלויה בהשגת אמצעי מימון נוספים; המשך פעילות התאגיד תלויה באירוע שהתקיימותו כרוכה באי ודאות משמעותית; קיומם של הפסדים מתמשכים או כל הפניית תשומת לב אחרת המעידה על קיומם של קשיים להמשך פעילות התאגיד; וזאת, במקרה שביחד עם אחד המבחנים המפורטים לעיל, קיים גירעון בהון העצמי ו/או גירעון בהון החוזר בצירוף תזרים מזומנים שלילי מפעילות שוטפת.
- הסדר שאלמלא אישורו התאגיד לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות באיזה ממועדי הפירעון הקבועים בתעודות ההתחייבות.

ביחס להסדרים כאמור יידרש גילוי בנוגע לפרטי ההסדר כמתואר בסעיף 1) לעיל וכן הגילויים הבאים:

- תיאור התאגיד ועסקיו בהתייחס לפעילות המשתקפת בדוחות הכספיים.
- הצעת הפשרה או ההסדר ונימוקי הדירקטוריון לצורך ולסיבות לביצוע ההסדר.
- עניין אישי של נושא משרה או בעל מניות בהסדר.
- שמו של היחיד השולט בתאגיד, שיעור אחזקותיו, וסוגי ניירות הערך אותם מחזיק. שיעור וסוג אחזקות התאגיד בתאגידים

תנאי האג"ח, הסברים לסיבות שהביאו למצב זה והאם שקל התאגיד פעולות אחרות חלף שינוי תנאי תעודות ההתחייבות.

ג. הצעה להחלטת מליאה מס' 6-2009: חובות דיווח של חברות בקשיים (פירוק, כינוס, הקפאת הליכים) על פי חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

רשות ניירות ערך פרסמה הצעה להחלטת מליאה, המרחיבה את החלטת מליאה 3-105 מיום 29.4.2003 בעניין הגשת דוחות כספיים של חברות בקשיים (פירוק, כינוס, הקפאת הליכים) על פי חוק ניירות ערך. על פי הפרסום מוצע, כי בקשה שתוגש לרשות ניירות ערך לקבלת ארכה להגשת דוחות כספיים ואחרים של תאגיד בהקפאת הליכים תיענה בחיוב בכפוף להתקיימותם בתאגיד של כל התנאים שלהלן:

1. ניתן לתאגיד צו הקפאת הליכים על ידי בית המשפט.
2. במסגרת הקפאת הליכים התמנה לתאגיד נאמן, כונס נכסים, או כל בעל תפקיד אחר על ידי בית המשפט המנהל את ההליך (להלן: "בעל התפקיד").
3. סמכויות האורגנים של התאגיד ונושאי המשרה הבכירה בו בכל הנוגע לניהול התאגיד ולדיווח בהתאם לחוק ניירות ערך הופקעו מידיהם וניתנו בידי בעל התפקיד.
4. בעל התפקיד אישר כי בהתאם לסמכויות שהוענקו לו על ידי בית המשפט, הוא מוסמך לפעול בשמו ומטעמו של התאגיד.

דיווחי התאגיד במהלך תקופת הארכה יהיו כדלקמן:

1. הדוחות העייתיים המוגשים על ידי בעל התפקיד לבית המשפט (על פי תקנות פשיטת הרגל וחוק החברות), לרבות נתונים כספיים המוגשים במסגרתם. אם במהלך תקופת הקפאת הליכים ועוד קודם שזו הסתיימה, תידרש קבלתה של החלטת השקעה או החלטת הצבעה על ידי מי ממחזיקי ניירות הערך של התאגיד, תסתיים הארכה והתאגיד יידרש לפרסם דוחות כספיים במתכונת מלאה על פי החוק.
2. דוחות מידיים בהתאם לחוק ניירות ערך ותקנותיו.

- צירוף מסמכים - פרסום דוחות כספיים כנדרש על פי כל דין.
- חתימה על דוח ההסדר - חתימת רוב הדירקטורים בתאגיד ולפחות דירקטור חיצוני אחד.

3) הסדרים אשר לא מתקיים ביחס אליהם האמור בסעיף 1) לעיל, ומצויים בסיכון גבוה לחדלות פירעון, לרבות כאשר מתקיים ביחס אליהם אחד התנאים בסעיף 2) לעיל - יידרש גילוי בנוגע לפרטי ההסדר כמתואר בסעיף 1) לעיל, הגילויים המתוארים ביחס להסדרים כמפורט בסעיף 2) לעיל, ובנוסף הגילויים הבאים:

- מספר המועסקים בתאגיד ביום שקדם בשנה למועד הגשת הבקשה וסמוך להגשתה.
- התוכנית המוצעת להבראת התאגיד, הדרכים לביצועה, לרבות מקורות המימון לתכנית המוצעת ועלות המימון; תזרים מזומנים צפוי לשנתיים ממועד ההסדר לרבות ההנחות שבבסיס התזרים; שינויים ארגוניים צפויים; המועדים שבהם יבוצעו האירועים המהותיים הנדרשים לביצוע התכנית; ההערכות והנתונים שעליהם מתבססת התכנית, וכן ההערכות והנתונים שעליהן מתבססת המסקנה בדבר עדיפות התוכנית על פני המצב הקיים; והכול בציון המועד שאליו מתייחסת ההערכה, המודל הכלכלי ששימש לה, ופירוט העובדות, ההנחות, החישובים והצפי שעליהם מבוססת ההערכה.
- הסכומים המשוערים שהיו הנושים ובעלי המניות מקבלים אילו היה התאגיד בפירוק באותו מועד, לרבות ההערכות, הנתונים והעובדות שעליהם מתבסס הפירוק.
- הנכסים המהותיים של התאגיד שהועברו בששת החודשים שקדמו ליום הגשת הבקשה, תיאורם, שוויים, התמורה ששולמה בגינם ולמי הועברו; לענין סעיף זה, הועברו, לרבות שועבדו.
- היו בין הנושים גם בעלי מניות של התאגיד, יצוין הדבר תוך פירוט החזקותיהם.
- פרטים לגבי נושים בעלי זיקה לתאגיד או לבעלי שליטה בו.
- רשימת הליכים המשפטיים שהתאגיד צד להם.
- תזרים המזומנים של התאגיד בשלוש השנים שקדמו להסדר והסברי הדירקטוריון באשר לנסיבות המונעות מהתאגיד תשלום על פי

סביר קודם לקבלת החלטת ההצבעה או ההשקעה.

ד. טיוטת הבהרה להחלטה משפטית מספר 105-18 בעניין אי תלות רואה החשבון המבקר: מתן שירותים למבוקר בקשר עם יישום הוראות תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 לעניין הצהרות מנהלים והערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית

הנהלת תאגיד תידרש לבצע מספר פעולות ותהליכים לצורך הערכת הבקרה הפנימית, וגילוי מסקנותיה באשר לכך לציבור לכשיתקבלו תקנות ניירות ערך לעניין הצהרות מנהלים והערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית. התאגיד עשוי להסתייע בשירותיהם של מומחים ויועצים שונים, ביניהם רואה החשבון המבקר של התאגיד, על מנת לבצע את הפעולות הנדרשות על ידי התקנות לכשיאושרו.

בהתאם לטיוטת הבהרה אשר פורסמה, לדעת סגל רשות ניירות ערך, קיים חשש בהיווצרותם של ניגודי עניינים בין שירותים נלווים הניתנים למבוקר על ידי רואה חשבון המבקר לבין עבודת הביקורת המבוצעת על ידו, מקום בו מעניק רואה החשבון המבקר, לתאגיד המבוקר, שירותים נלווים מסוימים בקשר עם יישום הוראות תיקון התקנות לעניין הצהרות מנהלים והערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית. לאור האמור, יראה סגל רשות ניירות ערך בביצוע הפעולות המפורטות להלן, על ידי רואה החשבון המבקר, כפוגעות בקיומה של אי תלות של רואה החשבון המבקר במבוקר:

1) נטילת חלק כלשהו של רואה החשבון המבקר בשלב בחינת יעילות התפעול של הבקורת הפנימיות (שלב ה-Testing).

2) קבלת החלטות אשר מעצם טיבן ואופיין, צריכות להתקבל על ידי הנהלת החברה בתהליך הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית (להלן: "החלטות ניהוליות") על ידי רואה החשבון המבקר, ובכלל זה, בין היתר:

א. קביעת רמת הסיכון הגלומה בתהליכים עסקיים הקשורים בדיווח הכספי והגילוי של המבוקר;

ב. בחירת התהליכים העסקיים אשר רואים אותם כתהליכים מהותיים מאד לדיווח הכספי והגילוי;

ג. בחירת מסגרת הבקרה אשר תיושם בהליך הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על

הארכה תסתיים במוקדם מבין אלה:

1. הקפאת ההליכים הסתיימה. ממועד זה חוזרות לחול על התאגיד ועל בעל התפקיד מטעמו חובות הדיווח הרגילות בהתאם להוראות החוק והתקנות. הקפאת ההליכים מסתיימת באחד מאלה:

(א) בעל התפקיד המליץ בפני בית המשפט על עריכתו של הסדר נושים וכינוס אסיפות נושים לצרכי הבראה של התאגיד.

(ב) בעל התפקיד המליץ בפני בית המשפט על מתן צו פירוק.

2. לא התקיים או חדל להתקיים אחד מהתנאים המנויים לעיל.

3. ציבור מחזיקי ניירות הערך של החברה נדרש לקבלתה של החלטת הצבעה או החלטת השקעה (במסגרת אסיפה כללית של מי ממחזיקי ניירות הערך, הצעת רכש וכיו"ב); במקרה זה תסתיים הארכה, כך שייתן גילוי מלא אודות מצבה של החברה פרק זמן

הוגדרו מחדש באופן שממיר את הכוונה הפלילית לרשלנות, באמצעות הליך מנהלי יעיל ומהיר יותר. לכשיאושר התיקון, הוא יביא לקיומם של שלושה ערוצי אכיפה מקבילים:

- 1) הליך הטלת קנס כספי על ידי רשות ניירות ערך, שנועד לטפל בהפרות קלות יחסית לביור; ו
 - 2) הליך אכיפה מנהלי, המאפשר לוועדת האכיפה המנהלית להטיל שורה של סנקציות שנועדו לטפל בהפרות אשר הוכחתן מצריכה קיומו של הליך ביור משמעותי, אך יחד עם זאת אין מדובר בעבירות החמורות ביותר הכוללות יסוד נפשי של מודעות או כוונה; ו
 - 3) הליך הפלילי, המיועד לטיפול בעבירות חמורות ואשר רק בסיומו ניתן להטיל עונש מאסר.
- יושב ראש רשות ניירות ערך יוכל להחליט בכל מקרה של הפרה או עבירה האם לפעול באמצעות קנס כספי, בהליך מינהלי או בהליך פלילי.

מנגנון נוסף אותו מוצע לקבוע הוא הפסקת הליכים מותנית. יושב ראש רשות ניירות ערך יוסמך להחליט שלא לפתוח בהליך מנהלי או פלילי, ובמקום זאת להגיע עם המפרים להסדר הפסקת הליכים מותנית. משמעות ההצעה היא כי אם חשוד ימלא אחר ההוראות שיוטלו עליו במסגרת ההסדר, הוא לא יועמד לדין בגין העבירות שביצע. הסכמת

ידי המבוקר;

- ד. תכנון מערך הבקרה הפנימית במבוקר או חלק ממנו, ולרבות תכנון בקרות פנימיות ונהלי בקרה מסוימים במבוקר;
- ה. ביצוע פעולות פיקוח (monitoring) על מערכי הבקרה במבוקר;
- ו. קבלת החלטה האם פערי הבקרה והליקויים המשמעותיים שנתגלו (בנפרד או במצטבר) מגיעים לכדי קיומה של חולשה מהותית בבקרה הפנימית של המבוקר.

עם זאת, יובהר שככלל, סיוע של רואה החשבון המבוקר, במסגרת היישום לראשונה והיישום השוטף של תיקון התקנות, אשר אינו מלווה בקבלת החלטות ניהוליות או בביצוע פעולות אשר עשויות להיות מבוקרות על ידי רואה החשבון המבוקר, אינו פוגע בהכרח באי תלותו של רואה החשבון המבוקר, וזאת, כאשר הנהלת התאגיד מעורבת באופן פעיל ומשמעותי בהליך יישום זה והיא זו שמקבלת את ההחלטות.

ה. תזכיר חוק האכיפה המשלימה

הליך האכיפה העיקרי הקיים כיום בחוק ניירות ערך הוא ההליך הפלילי. בנוסף, קיים הליך של הטלת עיצומים וקנסות אזרחיים בגין הפרות אשר אינן מצריכות ביור עובדתי מעמיק. ההליכים הפליליים מורכבים, וכתוצאה מכך, הפרות רבות של דיני ניירות ערך אינן זוכות לתגובה כיוון שאינן מתאימות להליכים פליליים – אם משום שחומרת המעשה אינה מצדיקה הליך פלילי ואם משום שהראיות הקיימות לא יעמדו בנטל ההוכחה הפלילי. לפיכך, יזמה רשות ניירות ערך הצעת חוק שמטרתה לייעל את האכיפה, והציעה לקבוע שני מנגנוני אכיפה חדשים – אכיפה מנהלית והסדר הפסקת הליכים מותנית. מנגנון האכיפה המנהלית נועד לטפל בהפרות של חוקי ניירות ערך אשר היסוד הנפשי הנדרש בהן הינו של רשלנות לכל היותר. מקרים אלה יטופלו בדרך כלל על ידי ועדה מנהלית, בעוד מקרים שעוצמת הפלילות בהם גבוהה יותר, יטופלו באמצעות ההליך הפלילי. לצורך טיפול בהפרות המנהליות תוקם ועדה מנהלית אשר תוסמך להטיל על מי שביצע הפרה סנקציות שונות. בשל הסמכות המוגבלת להטלת סנקציות על ידי הוועדה והאופי המנהלי של ההליך, לא ייחנה המפר מן ההגנות הנתונות לנאשם בהליך הפלילי. החידוש העיקרי בתזכיר חוק האכיפה המשלימה הינו במתן אפשרות לאכיפה יעילה של עבירות פליליות אשר

ב. הצעה להרחבת דרישות הגילוי ביחס למדידות שווי הוגן

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם הצעה לעדכון תקני החשבונאות בדבר שיפור דרישות הגילוי ביחס למדידות שווי הוגן. לפי ההצעה ישויות מדווחות יתנו גילוי לאופן בו תשומות חלופיות יכולות להשפיע על מדידות השווי הוגן שנעשו וכן למידע נוסף ביחס למדידות שווי הוגן שבוצעו, וכי הגילויים הללו יינתנו ברמה גבוהה יותר של פירוט. דרישות הגילוי הנוספות המוצעות יכללו מידע ביחס להשפעה של נתונים חלופיים אפשריים סבירים מרמה 3, מעברים אל ו/או מתוך קטגוריית נתוני רמה 1 ו-2, גילויים נרחבים יותר ביחס לפעילויות בנכסים והתחייבויות שנמדדים בשווי הוגן ברמה 3, וגילויים נוספים ביחס לתשומות וטכניקות הערכה.

מוצע כי הדרישות יחולו מתקופות דיווח אשר מסתיימות לאחר 15 בדצמבר, 2009, כאשר הגילויים הנדרשים בדבר השפעת נתונים חלופיים אחרים סבירים מרמה 3 יחולו מתקופות דיווח המסתיימות לאחר 15 במרס, 2010. לא יידרש

החשוד להסכם האכיפה לא תיחשב כהודאה בביצוע עבירה או הפרה ולא תשמש כראיה נגדו.

2. המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות

א. הצעה לתיקון בעניין תחולת הדרישות החשבונאיות לירידה בשיעור ההחזקה בחברה בת

לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב כנוסחם הנוכחי, הדרישות החשבונאיות ביחס לירידה בשיעור ההחזקה בחברה בת מיושמות רק ביחס לחברות בנות שהינן ישויות משפטיות (כולל ישויות מסוימות בלתי מואגדות). המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם הצעה לעדכון תקני חשבונאות אשר לפיה הדרישות החשבונאיות האמורות אף יחולו ביחס לחברות בנות אשר הינן פעילויות עסקיות וקבוצות נכסים המהוות פעילות עסקית, גם כאשר הללו אינם במסגרת ישות משפטית נפרדת.

כמו כן, בהתאם להצעה העברת חברה בת לישות בשליטה משותפת או לישות המטופלת כהשקעה על בסיס השווי המאזני תטופל בהתאם לדרישות החשבונאיות ביחס לירידה בשיעור ההחזקה בחברה בת, ובפרט בהתאם לטיפול החשבונאי במקרה של אובדן שליטה בחברה בת. לאור זאת, חברה המעבירה חברה בת שלה לחברה אחרת המוחזקת על ידה והמטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תכיר במלוא הרווח מהעברת החברה בת (ולא תדחה חלק מהרווח כשיעור החזקתה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני עד למימוש אותו רווח בעסקה מחוץ לקבוצה). ההצעה לא תחול על עסקאות שהינן במהותן מכירת גדליין.

פועלם המשולב של האמור לעיל יהא כי העברת קבוצת נכסים המהווה פעילות עסקית בתמורה לזכויות שאינן מקנות שליטה בישות אחרת תטופל בהתאם להוראות האמורות בדבר ירידה בשיעור ההחזקה, גם אם הנכסים אינם מועברים בצורת ישות משפטית נפרדת.

מוצע כי הדרישות יחולו מתחילת התקופה בה ייושמו לראשונה הדרישות אשר נכללו בתקן חשבונאות אמריקאי 160 (1 בינואר, 2009 לחברות המדווחות לפי שנה קלנדארית).

יישום למפרע לתקופות השוואתיות שלפני מועד היישום לראשונה.

ג. הצעה בדבר חריג לתחולת נגזר אשראי משובץ

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם הצעה לעדכון תקני החשבונאות בדבר חריג לתחולת נגזר אשראי משובץ. ההצעה מבהירה כי החריג לצורך בחינת הפרדת נגזר אשראי משובץ חל רק על העברת סיכון האשראי בצורה של הכפפה (הדחייה) של מכשיר פיננסי למכשיר אחר (היינו, כאשר קיים מדרג החוב בין מכשירי החוב). מאפיינים משובצים אחרים של נגזרי אשראי ייבחנו כדי לקבוע האם יש לטפל בהם בנפרד. ההצעה מספקת הנחיות לגבי השאלה האם יש להפריד ולטפל בנפרד בנגזרי אשראי משובצים במכשירים פיננסיים שהונפקו על ידי מנפיקי מכשירים מסוג structures (כגון CDO או CDO סינתטי).

מוצע כי התיקונים יחולו החל מהיום הראשון בתקופת הדיווח הרבעונית הראשונה המתחילה לאחר 15 בדצמבר, 2009.

ד. הצעה בדבר מחקר ופיתוח

המוסד האמריקאי לתקינה בחשבונאות פרסם הצעה לעדכון תקני החשבונאות בדבר מחקר ופיתוח. ההצעה מבקשת להביא לטיפול אחיד ברכישת נכסי מחקר ופיתוח בתהליך (IPR&D) וזאת בין אם נכסים כאמור נרכשים במסגרת צירוף עסקים ובין אם נרכשים בדרך אחרת. בהתאם להצעה, כל נכסי מחקר ופיתוח בתהליך הנרכשים בעסקה שאינה צירוף עסקים יהונו, ולאחר מכן יטופלו כנכסים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר עד להשלמתם או לנטישתם, באופן דומה לטיפול בנכסים כאמור הנרכשים במסגרת צירוף עסקים.

מוצע כי התיקונים ייושמו מכאן ולהבא ביחס לעסקאות בתקופות אשר יחלו ביום 15 בדצמבר, 2009, או לאחר מכן. יישום מוקדם ייאסר.

מיסים

18-20 א. חקיקה

21-23 ב. חוזרים

24-27 ג. פסיקה

27-29 ד. מיסוי בינלאומי

א. חקיקה

1. תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)) (תיקון), התשס"ט - 2009

ביום 17.9.2009 פורסמו תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)) (תיקון), התשס"ט-2009 (להלן: "התיקון"). מדובר בתיקון מקיף לתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)), התשמ"ו 1986 (להלן: "התקנות").

מטרת התיקון היא, בעיקרה, קביעת שיעור הריבית שעל שיעור נמוך ממנה יחול סעיף 3(י) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה"). שינוי הריבית מותאם, בין היתר, למצב החוקי שלאחר סיום תחולתו של חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן: "חוק התיאומים"), שבו אין עוד משמעות לתחולת או לאי-תחולת הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

התקנות קובעות כי הן תחולנה על הלוואה שניתנה ב-1 בחודש שלאחר פרסומן, כלומר על הלוואות שניתנה החל מיום 1.10.2009 התיקון מוסיף וקובע הוראות מעבר ביחס להלוואות שניתנו לפני יום תחילתו של התיקון.

להלן סקירה תמציתית של התיקון:

1. שינוי שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה והחלתו ביחס לכלל הנישומים הכפופים לסעיף

לפני התיקון, הבחינה תקנה 2 לתקנות בין הלוואה שניתנה למי שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלו עליו, לבין הלוואה, שניתנה למי שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים לא חלו עליו. ביחס לראשונה נקבע, ששיעור הריבית הוא שיעור עליית המדד בתקופה הרלוונטית, ואילו ביחס לאחרונה נקבע, ששיעור הריבית הוא שיעור עליית המדד בתוספת 4 אחוזים לשנה.

במסגרת התיקון נקבע, ששיעור הריבית לענין סעיף

3(י) לפקודה, ביחס לנישומים הכפופים לו הנותנים הלוואה **בשקלים**, יהיה 3.3% לשנה המוכפלים במספר הימים בתקופת הלוואה ומחולקים ב-365. לעומת זאת, כאשר הלוואה שניתנת היא **במטבע חוץ**¹, כאשר הכוונה כנראה למטבע חוץ ממש ולא הלוואה בשקלים צמודה למט"ח, יהא שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה, השינוי בשער החליפין של אותו מטבע חוץ בתוספת 3%, המוכפלים במספר הימים של תקופת הלוואה ומחולקים ב-365.

1. הגדרת "מטבע חוץ" בתקנות: "כל אחד מאלה: דולר של ארצות הברית של אמריקה, דולר קנדי, דולר אוסטרלי, אירו, לירה שטרלינג, פרנק שוויצרי, רנד דרום אפריקני, ין יפני".

2. קביעת שיעור הריבית לעניין הלוואות שניתנו "back to back" (שקליות ובמטבע חוץ)

במסגרת התיקון נקבע, שאם הנישום הוכיח לפקיד השומה שבתקופת 14 ימים לפני או אחרי יום מתן הלוואה הוא קיבל הלוואה שאינה מקרוב¹, כאשר מועדי הסילוק של הקרן ושל הריבית בגינה ושיעור הריבית החל עליה, זהים למועדי הסילוק ולשיעור הריבית של הלוואה שנתן, **יהא שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה השיעור שנקבע להלוואה שנתן** כשהוא מוכפל במספר הימים בתקופת הלוואה ומחולק ב-365. כלל זה חל הן ביחס להלוואות שקליות והן ביחס להלוואות במטבע חוץ.

יצוין, שערב התיקון התייחסו התקנות רק למקרה של הלוואות "back to back" הצמודות לשער החליפין של הדולר האמריקאי, והפרידו בין הלוואה שניתנה למי שחל עליו פרק ב' לחוק התיאומים, שלגביו שיעור הריבית היה שיעור השינוי בשער החליפין של הדולר, לבין הלוואה למי שהיה מחוץ לתחולת פרק ב' לחוק התיאומים, לגביו שיעור הריבית היה שיעור השינוי בשער החליפין של הדולר בתוספת 4 אחוזים.

3. עדכון שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה לפי שיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי לא צמוד הניתן לציבור על ידי הבנקים

התיקון הוסיף וקבע מנגנון לשינוי שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה, לפיו אם שיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי הלא צמוד הניתן לציבור על ידי הבנקים², שפורסם לאחרונה לפני חודש דצמבר בשנה פלונית, שונה מ-4.4%, יהיה שיעור הריבית לשנת המס העוקבת, שיעור העלות הכוללת הממוצעת כאמור כשהוא מוכפל ב-75%.

הסכום המתקבל יעוגל למאית האחוז הקרובה. שר האוצר יפרסם בהודעה ברשומות את שיעור הריבית המחושב כאמור.

4. דחיית מועד הדיווח ותשלום המס בגין הריבית הרעיונית לפי סעיף 3(י) לפקודה

במסגרת התיקון, בוטלה החובה לדווח ולשלם את המס בגין הריבית שבסעיף 3(י) בתוך 30 יום מתום שנת המס. תחת זאת, ייעשה הדיווח על הריבית במסגרת הדו"ח השנתי למס הכנסה, ותשלום המס יהיה באופן הרגיל שמשלם המס בגין הדו"ח שהוגש.

5. תחילה ותחולה

כפי שפורט לעיל, התיקון יחול על הלוואה שניתנה החל מ-1 לחודש לאחר פרסום התיקון, כלומר מיום 1.10.2009 ואילך.

6. הוראות מעבר

הוראות המעבר דנות בהלוואה, שניתנה לפני יום תחילת התיקון (1.10.2009). הוראות המעבר מבחינות בין הלוואה שניתנה למי שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים לא חלו עליו ביום 31.12.2007 (להלן: "הלוואות מחוץ לחוק התיאומים") לבין מקבל הלוואה שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלו עליו ביום 31.12.2007 (להלן: "הלוואות בתוך חוק התיאומים").

הלוואות מחוץ לחוק התיאומים, אשר ניתנו

לפני יום 1.10.2009 – אם מועד הפירעון הוא לפני יום 1.10.2009, יהיה שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה, שיעור עליית המדד (לגבי הלוואות

1. התיקון מפנה להגדרת "קרוב" בסעיף 88 לפקודה, שהיא:

(1) בן זוג, אח, אחות, הורה, הורה הורה, צאצא וצאצא של בן הזוג, וכן זוגו של כל אחד מאלה;

(2) צאצא של אח או של אחות, ואח או אחות של הורה;

(3) חבר בני אדם שבהחזקת אדם או קרובו, אדם המחזיק בו וחבר בני אדם המחזיק בידי אדם המחזיק בו; לענין הגדרה זו, "החזקה" – במישרין או בעקיפין, לבד או יחד עם אחר, ב-25% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה;

(4) נאמן כהגדרתו בסעיף 75ג, לגבי היוצר בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות הדירה וכן נאמן לגבי נהנה בנאמנות נהנה תושב חוץ או בנאמנות לפי צוואה".

2. שיעור העלות הכוללת הממוצעת כאמור מפורסמת על ידי בנק ישראל לפי הגדרת "שיעור עלות האשראי המרבי" בסעיף 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג – 1993.

שקליות) או שיעור השינוי בשער החליפין (לגבי הלוואות במטבע חוץ), בתוספת 4% לשנה. לעומת זאת, אם מועד הפירעון הוא מיום 1.10.2009 ואילך, יחול שיעור הריבית של 3.3% ביחס להלוואות שיקליות, ושינוי השיעור בשער החליפין בתוספת 3% ביחס להלוואות שניתנו בעבר במט"ח "back to back", לגבי החלק מתקופת ההלוואה שתחילתו ביום 1.10.2009 וסופו ביום פירעון ההלוואה. לגבי התקופה שעד יום 30.9.2009 ימשיך לחול שיעור ריבית בגובה שיעור עליית המדד ביחס להלוואות שיקליות או שיעור השינוי בשער החליפין ביחס להלוואות "back to back" שניתנו במט"ח, בתוספת 4% לשנה.

במילים אחרות, לגבי התקופה שמתחילה במועד התיקון ישונה שיעור הריבית לשיעורים החדשים.

הלוואות בתוך חוק התיאומים, אשר ניתנו לפני

יום 1.10.2009 – ביחס לחלק מתקופת ההלוואה שתחילתו ביום נתינת ההלוואה וסופו ביום פירעונה או ביום 31.12.2010, לפי המוקדם, שיעור הריבית לענין סעיף 3(י) לפקודה יהא שיעור עליית המדד (ביחס להלוואות שקליות) או שיעור השינוי בשער החליפין (לגבי הלוואות "back to back" במטבע חוץ).

לעומת זאת, אם מועד הפירעון של ההלוואה הוא החל מיום 1.1.2011 ואילך, יחול שיעור הריבית כפי שיהיה נקוב בתקנות [נכון להיום – 3.3% לשנה (ביחס להלוואה שקלית) והצמדה לשינוי בשער מטבע החוץ בתוספת 3% לשנה (ביחס להלוואה במט"ח)] לגבי התקופה שמיום 1.1.2011 ועד ליום פירעון ההלוואה.

2. הארכת תוקף תקנות מס הכנסה הדנות בזיכוי ממס על הכנסה בעד עבודה במשמרות

ביום 31.8.2009 פורסמו תקנות מס הכנסה (שיעור המס על הכנסה בעד עבודה במשמרות) (תיקון), התשס"ט 2009 ולפיהן הוארכה תחולתן של תקנות מס הכנסה (שיעור המס על הכנסה בעד עבודה במשמרות), התשמ"ז 1986 (להלן – "התקנות") עד ליום 31.12.2010. התקנות מעניקות זיכוי ממס בשיעור של 15% בגין הכנסה מעבודה במשמרות שניה או שלישית, בכפוף לתנאי התקנות. הזיכוי בשנת המס 2009 לא יעלה על 10,020 ש"ח לשנה (835 ש"ח לחודש). יצוין, שמי שהכנסתו השנתית בשנת המס 2009 עולה על 114,120 ש"ח לא יהא זכאי להטבה בשל ההכנסה העולה על סכום זה.

ב. חוזרים

1. חוזר מס הכנסה 2/2009 – הוראת שעה לשנת 2009 הטבה במס על דיבידנד שמקורו מחוץ לישראל

סעיף 126א לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה") נחקק במסגרת תיקון מס' 169 לפקודה, כהוראת שעה לשנת המס 2009. הסעיף קובע כי הכנסה מדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל, ששלמה חברה זרה לחברה ישראלית, תתחייב בידי החברה הישראלית במס בשיעור מופחת של 5%, לפי בקשתה. זאת, בתנאי שנעשה בהכנסה מדיבידנד "שימוש בישראל" (כהגדרתו בסעיף 126א לפקודה) ובכפוף להתמלאות יתר תנאי הסעיף.

ביום 23 באוגוסט 2009 פורסם חוזר מס הכנסה 2/2009 בנושא הטבה במס על דיבידנד שמקורו מחוץ לישראל (להלן – "החוזר"). להלן נקודות בבחרות מתוך החוזר:

הגדרת "הכנסה מדיבידנד"

1. "הכנסה מדיבידנד" מוגדרת בסעיף 126א כ"הכנסה חייבת של חברה מדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל, ששילם לה חבר בני אדם תושב חוץ ושהתקבל בידה בישראל בשנת המס 2009 וכו'. החוזר מדגיש, כי על סכום הדיבידנד להתקבל בפועל במזומן בישראל בשנת המס 2009, ולפיכך "דיבידנד בעין" לא יכלל במסגרת "הכנסה מדיבידנד" לענין סעיף 126א לפקודה.

2. הגדרת "הכנסה מדיבידנד" מורה, כי אם החברה הישראלית מקבלת הדיבידנד הינה בעלת שליטה² בחבר בני האדם משלם הדיבידנד, יופחת מההכנסה מדיבידנד שעליה יוטל מס מופחת בשיעור של 5%, כל אחד משלושת הסכומים הבאים:

א. סכום הלוואה שנתנה החברה לחבר בני האדם משלם הדיבידנד או לקרובו של חבר בני האדם בתקופה שמיום 1 בדצמבר 2008 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 (להלן – "התקופה הקובעת"), ושטרם נפרע

בתקופה האמורה.

ב. סכום ערבות שנתנה החברה לחבר בני האדם משלם הדיבידנד או לקרובו של חבר בני האדם, בשל הלוואה שלקח חבר בני האדם האמור בתקופה הקובעת, ובלבד שהערבות מומשה בתקופה האמורה.

ג. סכום ששילמה החברה בתקופה הקובעת לרכישת ניירות ערך של חבר בני האדם משלם הדיבידנד או של קרובו של חבר בני האדם.

לענין זה החוזר מבהיר, כי סכומים ששימשו את החברה הישראלית (מקבלת הדיבידנד) לרכישת ניירות ערך של חברה אחרת מצד ג' שאינו קשור, והחברה האחרת הפכה לקרובה של חבר בני האדם משלם הדיבידנד רק בעקבות הרכישה כאמור, לא יופחתו מ"ההכנסה מדיבידנד" לענין סעיף 126א לפקודה. עם זאת, החוזר מדגיש שסכומים המהווים הזרמת הון או הלוואות לחברה האחרת, לאחר רכישתה, וניתנים לה בתקופה הקובעת, יופחתו מ"ההכנסה מדיבידנד" כאמור.

החוזר מוסיף, כי היה והחברה מקבלת הדיבידנד חילקה את הדיבידנד לחברה תושבת ישראל, וחברה זו עשתה בו "שימוש בישראל"³, לא יחולו על החברה האחרונה המגבלות לעיל ביחס לסכומים שיופחתו מ"ההכנסה מדיבידנד".

הגדרת "שימוש בישראל"

"שימוש בישראל" כולל, בין היתר, את החלופות הבאות:

1. תשלום בעד רכישה או שכירות של נכסים שהשימוש בהם הוא בישראל, וכן תשלומים לתושב ישראל בעד רכישה או שכירות של נכסים ("נכס" – למעט נייר ערך כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה). החוזר מדגיש, שגם תשלום בעד רכישה או שכירות של נכסים **מתושבי חוץ**, וכן תשלום לתושב ישראל בעד רכישה או שכירות של נכסים **שמצויים מחוץ לישראל**, יהווה "שימוש בישראל".

2. פירעון חוב לתושב ישראל, ואם פירעון החוב

1. לסקירה של סעיף 126א לפקודה, ראו: ידיעון מס' 241 (ינואר-אפריל 2009) בעמ' 38.

2. כהגדרת "בעל שליטה" בסעיף 3(ט) לפקודה, כלומר די בהחזקה של 5% מהון המניות או מכוח ההצבעה וכו' על ידי החברה הישראלית כדי להפוך אותה לבעלת שליטה.

3. פסקה (8) להגדרת "שימוש בישראל" כוללת תשלום דיבידנד מהחברה הישראלית, שקיבלה את הדיבידנד, לחברה תושבת ישראל ובלבד שהחברה האחרונה תעשה בדיבידנד שימוש בישראל.

הטבת המס

הכנסה מדיבידנד של חברה (שאינה חברת בית, חברה משפחתית או חברה שקופה), שנעשה בה "שימוש בישראל", תהא חייבת במס, על פי בקשתה, בשיעור של 5%, בתנאי שהשימוש בישראל נעשה במהלך שנת 2009 או בתוך שנה אחת מיום קבלת הדיבידנד בפועל, לפי המאוחר (להלן – "התקופה המזכה"). לענין זה נקבע בסעיף 126 א(ו) לפקודה, כי אם החברה מקבלת הדיבידנד הוכיחה שעשתה שימוש בישראל בסכום כלשהו במהלך התקופה המזכה, חזקה כי נעשה שימוש בישראל בסכום זה מתוך הכנסתה מדיבידנד, גם אם ההכנסה מדיבידנד התקבלה אצלה בפועל לאחר השימוש כאמור.

החוזר מבהיר, כי שימוש בישראל בשנת 2009 לגבי חלק מסכום הדיבידנד, קבלת דיבידנד בפועל לאחר מכן (בשנת 2009), ושימוש בישראל לגבי יתרת הסכום תוך שנה ממועד קבלת הדיבידנד בפועל, ייחשב כעמידה בתנאי הסעיף והתקופות המנויות בו. החוזר מביא את הדוגמא הבאה: שימוש בישראל בחודש מרץ 2009 בסכום של 100 מיליון ש"ח, קבלת דיבידנד בפועל בסך 150 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2009 ושימוש נוסף בישראל עד ליום 31 בדצמבר 2010, ייחשב כעמידה בתנאים לקבלת הטבת מס.

הוא לחבר בני אדם קרוב – בתנאי שאותו חבר בני אדם יעשה בכספי פירעון החוב שימוש בישראל. החוזר מדגיש, כי פירעון חוב לתושב חוץ, גם בעקיפין, לא ייחשב כ"שימוש בישראל". כדוגמא לפירעון חוב בעקיפין לתושב חוץ, החוזר מביא דוגמא של נטילת הלוואת גישור מתאגיד בנקאי תושב ישראל לשם החזר חוב לתושב חוץ ולאחר מכן החזר ההלוואה לתאגיד הבנקאי באמצעות כספי הדיבידנד נשוא ההטבה.

3. תשלום ריבית, דמי ניכיון או הפרשי הצמדה על איגרת חוב הנסחרת בבורסה בישראל, וכן רכישה עצמית של איגרת חוב כאמור על ידי החברה מקבלת הדיבידנד. החוזר מבהיר, כי התשלומים האמורים והרכישה העצמית יכול שיעשו גם כלפי תושבי חוץ שמחזיקים באיגרות חוב אלה (זוהי הרחבה של מקרים 2 ו-3 לעיל).

4. ביחס לפיקדונות ולניירות ערך:

4.1. הפקדת פיקדון בישראל, בתאגיד בנקאי שהוא תושב ישראל, במשך שנה לפחות.

4.2. רכישת ניירות ערך הנסחרים בבורסה בישראל והחזקתם במשך שנה לפחות. לענין זה נקבע, כי יראו נייר ערך כאילו הוחזק בכל התקופה האמורה גם אם נמכר לפני תום התקופה, בתנאי שבמלוא התמורה ממכירתו נרכש נייר ערך אחר בבורסה בישראל אשר הוחזק במשך יתרת התקופה.

4.3. סכומי פיקדונות וניירות ערך, כאמור לעיל, שהוחזקו למשך תקופה הקצרה משנה, אולם התקופה המצטברת של ההפקדה וההחזקה של נייר הערך הינה שנה אחת לפחות.

החוזר מטעים, כי אין בשעבוד הפיקדונות ו/או ניירות הערך האמורים כדי להפר את התנאי בדבר שימוש בישראל, ובלבד שהשעבוד לא מומש בתקופות המנויות בסעיף, כך שהפיקדון או ניירות הערך הוחזקו במשך שנה אחת לפחות על ידי החברה מקבלת הדיבידנד.

5. תשלום דיבידנד לחברה תושבת ישראל ובלבד שאותה חברה תעשה בדיבידנד "שימוש בישראל". החוזר מצייין, כי אם החברה מקבלת הדיבידנד (הכוונה החברה שקיבלה את הדיבידנד מהחברה הישראלית שקיבלה אותו מחברה זרה) לא תעשה בו שימוש בישראל, אזי חבות המס, הדיווח והאחריות לתשלום, יחולו על החברה הישראלית משלמת הדיבידנד.

חובת ההוכחה

החוזר מבהיר, כי חובת ההוכחה לגבי מקור הדיבידנד וה"שימוש בישראל" חלה על החברה. במקרים בהם החברה הוכיחה שימוש כאמור לגבי סכום כלשהו, חזקה כי השימוש בישראל באותו סכום נעשה מתוך ההכנסה מדיבידנד עליה מוטל שיעור מס מופחת מכוח סעיף 126א לפקודה².

סעיף 126(ד) לפקודה - תחולה והבהרה

החוזר מדגיש, כי הוראות סעיף 126(ד) לפקודה יחולו, בשינויים המחויבים, על חלוקת דיבידנד מהחברה מקבלת הדיבידנד, שהוראות סעיף 126א לפקודה חלו על הכנסתה מדיבידנד, לחברה תושבת ישראל אחרת שעושה בעצמה דיבידנד שימוש בישראל¹. תיעשה התאמה של סעיף 126(ד) לפקודה כך ששיעור המס הכולל שבין דיבידנד זה לא יעלה על השיעור הקבוע בסעיף 126א לפקודה, היינו שיעור מס כולל של 5%.

דיווח וגביה

ביחס לדיווח השוטף והגביה השוטפת - החוזר מבהיר כי הואיל וההכנסה מדיבידנד הינה הכנסה חייבת מדיבידנד שמקורה מחוץ לישראל, הרי שיחולו בגינה הוראות הדיווח והמקדמות, שהיו חלות אילו הוראות סעיף 126, לרבות סעיפים 126(ב) ו-126(ג) לפקודה, היו חלות על הכנסה זו. יובהר, כי היה והחברה לא עמדה בתנאי סעיף 126א לפקודה לרבות לענין "שימוש בישראל", ישולם הפרש המס, ככל שיהיה, בהתאם להוראות הגביה הרגילות החלות בפקודת מס הכנסה. ביחס לדיווח שנתי - חברה שביקשה להחיל את הוראות סעיף 126א לפקודה על הכנסה מדיבידנד, תדווח על ההכנסה כאמור במסגרת הדו"ח לפי סעיף 131 לפקודה לשנת המס 2009. החוזר מוסיף, כי החברה תדווח במסגרת ביאור נפרד לדו"ח השנתי על מקורו של הדיבידנד שהתקבל וסכומו, מועד קבלתו של הדיבידנד וסכום המס שנוכה במקור בגינו. כמו כן, לפי החוזר, החברה מקבלת הדיבידנד תפרט במסגרת הביאורים לדוחות השנתיים שלה לשנות המס 2009 ו-2010 את ה"שימוש בישראל" שנעשה בדיבידנד האמור וסכומו. כל זאת, בנוסף לכל חובות הדיווח החלות על החברה לפי כל דין.

1. סעיף 126(ד) לפקודה דן, בין היתר, בחלוקת דיבידנד מחברת בת ישראלית לחברת האם הישראלית שלה. זאת, כאשר הדיבידנד חולק תחילה מחברה זרה לחברת הבת הישראלית. הסעיף נועד למנוע מצב דברים בגדרו בעוד שכלל דיבידנד בין חברות ישראליות פטור ממס לפי סעיף 126(ב) לפקודה, דיבידנד בין חברות ישראליות בסיטואציה שתוארה לעיל, חייב במס בידי חברת האם. סעיף 126(ד) לפקודה מורה, כי יינתן לחברת האם הישראלית זיכוי ממס בגובה מס החברות שבו חויבה חברת הבת הישראלית מחלוקת הדיבידנד, ושיעור המס הכולל על חברת האם וחברת הבת לא יעלה על שיעור מס החברות.
2. יש לציין, כי במקרה שחברה ישראלית מקבלת דיבידנד מחברה זרה ומחלקת בעצמה את הדיבידנד לחברה ישראלית אחרת, כדי שהאחרונה תעשה בו שימוש בישראל, נוצר מצב בעייתי במסגרתו, מחד חובת השימוש בישראל חלה על החברה הישראלית האחרונה (השניה) ומאידך תוצאת אי השימוש בישראל על ידה (תשלום מס בשיעור 25% בגין הדיבידנד שחולק), חל על החברה הישראלית שקיבלה את הדיבידנד מהחברה הזרה.

ג. פסיקה

1. מס הכנסה - העברת הפסד יציר חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 לשנים בהן החוק לא חל עליה לפי בחירתה.

(עמ"ה 1062/02, עמ"ה 1109/05 בבית המשפט המחוזי מיום 15 בספטמבר 2009)
המערערות: גזית החזקות (מגן מיסודה של גזית אינק.) בע"מ
המשיב: פקיד השומה תל אביב 4

בפסק דין שניתן לאחרונה בבית המשפט המחוזי בתל אביב נקבע כי החברה המערערת אינה רשאית לקזז הפסד שנוצר לה כתוצאה מיישום הוראותיו של חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן: "החוק") בשנת המס מסוימת, ובידיעה כי החוק לא יחול עליה בשנת המס העוקבת.

המערערת, ביחד עם חברה נוספת, רכשה בשנת 1993 את מניות המדינה בחברת מגן משאבי גז ונפט בע"מ (להלן: "מגן"), חברה אשר מניותיה נסחרות בבורסה בתל אביב. בשנה זו, בהתאם להוראות החוק, בחרה המערערת שלא להחיל על עצמה את הוראות החוק, וכך למעשה לא מוסתה על עליית ערך מניות מגן אשר רכשה באותה שנה. שוויין של כלל מניות מגן שהחזיקה החברה ליום 31.12.1994 בבורסה בתל אביב היה גבוה בהרבה מסכום העלות, קרי נוצר לחברה רווח.

המערערת הגישה את הדו"חות על הכנסותיה לשנת המס 1994, תוך שהיא מצרפת מכתב עבור המשיב ובו היא מבקשת להחיל עליה, בשנת המס 1994 את החוק ובאותו המכתב ביקשה שלא להחיל עליה את החוק בשנת המס 1995 בטענה כי זוהי זכותה הלגיטימית. כתוצאה מבקשת המערערת כאמור ולטענתה, חלות עליה בשנת 1994 הוראותיו של סעיף 6(ח) לחוק אשר המנגנון הקבוע בו לעניין חישוב העלות ורווח ההון יצר למערערת הפסד (אז- "הפרש ריאלי"). המערערת ביקשה לקזז ההפסד כאמור כנגד רווחים שנוצרו לה בשנים מאוחרות יותר.

לטענת פקיד השומה, לא ניתן להעביר הפסד שנוצר בשנה בה חל החוק על המערערת לשנים בהן המערערת לא מחילה על עצמה את החוק.

בית המשפט פסק, כי העברת הפסד שנוצר בשנה

בה החילה המערערת על עצמה את הוראות, לשנים מאוחרות יותר בהן החוק לא חל על החברה לאור בחירתה שכך יהיה, מנוגדת לרציונל העומד בבסיסו של החוק ובבסיס הסעיפים הרלוונטיים נשוא המחלוקת בין הצדדים.

באמרת אגב מציין בית המשפט, כי גם אם פקיד השומה לא טען זאת, הרי שבחירתה של המערערת להחיל על עצמה לסירוגין ובאופן סלקטיבי את הוראות חוק התיאומים הינה בבחינת מהלך המהווה תכנון מס שאינו לגיטימי.

הערעור נדחה.

2. מס הכנסה - התרתה בניכוי של הפרשה לליקוי בניה חרף אי שינוי בסכומה במשך מספר שנים

(עמ"ה 547/06 בביהמ"ש המחוזי בבאר-שבע מיום 6.9.2009)

המבקש: כדורי יצחק זקוטו קבלני בנין בע"מ.
המשיב: פקיד שומה אשקלון

בפסק דין שניתן לאחרונה בביהמ"ש המחוזי בבאר-שבע נפסק כי תותר לחברה קבלנית הוצאה לצורכי מס בגין הפרשה חשבונאית לתיקון ליקויי בניה, ואין נפקא מינא שיתרת ההפרשה נותרה באותו סכום מספר שנים ובסופו של דבר אף הוקטנה כנגד הוצאות משפטיות שבהן נשאה החברה.

בפסק דין שניתן בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע נקבע, כי תותר לחברה קבלנית הוצאה לצורכי מס בגין הפרשה חשבונאית לתיקון ליקויי בניה, אף שההפרשה החשבונאית נעשתה מספר שנים לפני שנת המס שבה נתבעה ההוצאה לצורכי מס ולא חל כל שינוי בגובה ההפרשה במהלך אותן שנים.

המערערת הינה חברה קבלנית. בשנת 1996 סיימה המערערת לבנות פרויקט מגורים. בדו"ח המס לשנת 1996, לאחר סיום הפרויקט, יצרה המערערת הפרשה חשבונאית לתיקונים בגין הפרויקט. הפרשה זו נותרה ללא שינוי עד שנת 2002. יצוין, כי בשנת 2000 הוגשה תביעה משפטית כנגד החברה בגין לקויי בניה. החברה תבעה את בדו"ח המס לשנת 2001 הוצאה בגין הפרשה לתיקון ליקויי בניה בעתיד. בפסק הדין שניתן בשנת המס 2003, בגין התביעה שהוגשה כאמור בשנת 2000, נקבע כי על החברה לשלם לתובעים סכום מסוים (בשנת 2003 הקטינה

בניה חרף אי שינוי בסכומה במשך מספר שנים

(עמ"ה 547/06 בביהמ"ש המחוזי בבאר-שבע מיום 6.9.2009)

**המבקש: כדורי יצחק זקוטו קבלני בנין בע"מ.
המשיב: פקיד שומה אשקלון**

בפסק דין שניתן בבית המשפט המחוזי בבאר-שבע נקבע, כי תותר לחברה קבלנית הוצאה לצורכי מס בגין הפרשה חשבונאית לתיקון ליקויי בניה, אף שההפרשה החשבונאית נעשתה מספר שנים לפני שנת המס שבה נתבעה ההוצאה לצורכי מס ולא חל כל שינוי בגובה ההפרשה במהלך אותן שנים.

המערערת הינה חברה קבלנית. בשנת 1996 סיימה המערערת לבנות פרויקט מגורים. בדו"ח המס לשנת 1996, לאחר סיום הפרויקט, יצרה המערערת הפרשה חשבונאית לתיקונים בגין הפרויקט. הפרשה זו נותרה ללא שינוי עד שנת 2002. יצוין, כי בשנת 2000 הוגשה תביעה משפטית כנגד החברה בגין לקויי בניה. החברה תבעה את בדו"ח המס לשנת 2001 הוצאה בגין הפרשה לתיקון ליקויי בניה בעתיד. בפסק הדין שניתן בשנת המס 2003, בגין התביעה שהוגשה כאמור בשנת 2000, נקבע כי על החברה לשלם לתובעים סכום מסוים (בשנת 2003 הקטינה החברה את ההפרשה החשבונאית לליקויי בניה בגובה הסכום שנפסק נגדה וניכתה את הסכום האחרון כהוצאות משפטיות לצורכי מס).

פקיד השומה סירב להכיר בהפרשה לתיקונים כהוצאה לצורכי מס בשנת המס 2001 בטענה, שמכך שההפרשה הופיעה בספרי המערערת מספר שנים ללא שינוי, ניתן ללמוד שמדובר בהפרשה פיקטיבית, והחברה לא הוציאה כל הוצאה הקשורה לכך. זאת ועוד, פקיד השומה טען שהמערערת לא עמדה כלל בתנאים החשבונאיים לרישום הפרשה, והא ראייה - ההפרשה בוטלה ברובה בשנת המס 2003.

בית המשפט דחה את עמדת פקיד השומה, ופסק כי היא דווקנית ונצמדת שלא לצורך לכותרות שניתנו להפרשה מזה ("הפרשה לתיקון ליקויי בניה") ולתשלום לדיירים לפי פסק הדין ("הוצאות משפטיות"), לגישת בית המשפט, משהוגשה כנגד החברה תביעה בגין ליקויי בניה בשנת המס 2000, היא היתה חשופה לאפשרות לפיה תידרש על ידי בית המשפט לבצע תיקונים בדירות הדיירים ו/או לשלם פיצויים כספיים לדיירים והם אלה שיבצעו

החברה את ההפרשה החשבונאית לליקויי בניה בגובה הסכום שנפסק נגדה וניכתה את הסכום האחרון כהוצאות משפטיות לצורכי מס). פקיד השומה סירב להכיר בהפרשה לתיקונים כהוצאה לצורכי מס בשנת המס 2001 בטענה, שמכך שההפרשה הופיעה בספרי המערערת מספר שנים ללא שינוי, ניתן ללמוד שמדובר בהפרשה פיקטיבית, והחברה לא הוציאה כל הוצאה הקשורה לכך. זאת ועוד, פקיד השומה טען שהמערערת לא עמדה כלל בתנאים החשבונאיים לרישום הפרשה, והא ראייה - ההפרשה בוטלה ברובה בשנת המס 2003.

בית המשפט דחה את עמדת פקיד השומה, ופסק כי היא דווקנית ונצמדת שלא לצורך לכותרות שניתנו להפרשה מזה ("הפרשה לתיקון ליקויי בניה") ולתשלום לדיירים לפי פסק הדין ("הוצאות משפטיות"), לגישת בית המשפט, משהוגשה כנגד החברה תביעה בגין ליקויי בניה בשנת המס 2000, היא היתה חשופה לאפשרות לפיה תידרש על ידי בית המשפט לבצע תיקונים בדירות הדיירים ו/או לשלם פיצויים כספיים לדיירים והם אלה שיבצעו בעצמם את התיקונים. בחינת המהות הכלכלית במקרה דנן מלמדת, כי אותה מהות כלכלית עומדת הן מאחורי הכותרת "הוצאות תיקונים" והן מאחורי הכותרת "הוצאות משפטיות". גם אם נכון היה לשנות את הדיווח החשבונאי בשנת 2000, עם הגשת התביעה, ל"הפרשה בגין תביעה משפטית", הרי שבנסיבות הענין כאשר מדובר באותה מהות, אין לטרמינולוגיה כל נפקות.

הערעור התקבל.

3. מס הכנסה - התרת בניכוי של הפרשה לליקוי

בעצמם את התיקונים. בחינת המהות הכלכלית במקרה דנן מלמדת, כי אותה מהות כלכלית עומדת הן מאחורי הכותרת "הוצאות תיקונים" והן מאחורי הכותרת "הוצאות משפטיות". גם אם נכון היה לשנות את הדיווח החשבוני בשנת 2000, עם הגשת התביעה, ל"הפרשה בגין תביעה משפטית", הרי שבנסיבות הענין כאשר מדובר באותה מהות, אין לטרמינולוגיה כל נפקות.

הערעור התקבל.

4. מיסוי מקרקעין - "יום הרכישה" של דירת התמורה, שמקורן בעסקת קומבינציה מסוג מכר חלקי שבה ניתן פטור על דירת מגורים מזכה.

(דנ"א 6811/04 בביהמ"ש העליון מיום 04.08.2009)
המערער: מנהל מס שבח מקרקעין- חיפה.
המשיב: נפתלי שדמי.

בית המשפט העליון פסק בדיון נוסף וברוב דעות, כי "יום הרכישה" של דירת תמורה, שמקורן בעסקת קומבינציה מסוג מכר חלקי, אשר בגדרה ניתן פטור על דירת מגורים מזכה, הוא יום ביצוע עסקת הקומבינציה, ושוי הרכישה ייגזר מהשווי במועד זה. זאת, בשל הפיקציה שקובע סעיף 49א(ב) לחוק מיסוי מקרקעין ולפיה רואים את בעל הקרקע כמי שביצע עסקה של מכירת מלוא זכויותיו בקרקע לקבל, וקיבל מהאחרון דירות גמורות. בית המשפט חוזר על הכלל שנקבע בפסיקה בעבר לגבי עיקרון רציפות המס ופרשנות תכליתית של מילות החוק.

בדיון נוסף שניתן לאחרונה בביהמ"ש העליון נפסק ברוב דעות, שיום עריכת הסכם הקומבינציה הוא "יום הרכישה" של "דירות התמורה"¹, שמקורן בעסקת קומבינציה מסוג מכר חלקי², זאת במצב דברים בגדרו בעל הקרקע מכר במסגרת עסקת הקומבינציה את דירת המגורים שעמדה על המקרקעין, בפטור ממס שבח.

בענין שלפנינו הנישום (המשיב) ירש בשנת 1964 מאביו זכויות בדירת מגורים שהייתה בנויה על קרקע שהיו לגביה זכויות בניה נוספות. בשנת 1994 התקשר הנישום בעסקת קומבינציה עם חברה קבלנית, כאשר על פי ההסכם התחייבה החברה הקבלנית לבנות על המקרקעין בנין בן 7

דירות, מתוכן תימסר דירה אחת לידי הנישום. לאור קיומה של דירת מגורים על המקרקעין, הנישום קיבל פטור (חלקי³) ממס שבח. הפטור החלקי ניתן בהתאם להלכת יוניזדה⁴ לפיה כאשר המוכר בוחר ליהנות מפטור לדירת מגורים מזכה בעסקת קומבינציה מסוג מכר חלקי, יש להביא בחשבון במסגרת שווי התמורה שהוא מקבל, אף את שווי המקרקעין הצמודים לדירת התמורה (כלומר, רואים את בעל הקרקע כאילו ביצע עסקה של מכר מלא⁵).

בשנת 2000 מכרה הנישום את דירת המגורים שבנתה עבורו החברה הקבלנית ("דירת התמורה").

לשם חישוב מס השבח במכירת דירת התמורה, הנישום טען כי יום הרכישה של הזכויות בדירה הוא ביום החתימה על הסכם הקומבינציה בשנת 1994, ואילו מנהל מיסוי מקרקעין גרס כי יום הרכישה האמור הוא בשנת 1964 במועד שבו ירש הנישום את הזכויות בדירת המגורים המקורית שהיתה בנויה על המקרקעין.

בבסיס הכרעת בית המשפט (בדעת רוב) עמד סעיף 49א(ב) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963⁶, כפי שפורש בענין יוניזדה לעיל, מהלכת יוניזדה גזר בית המשפט, כי הואיל ובעל הקרקע (הנישום) חויב במס שבח כאילו ביצע עסקת מכר מלא, אזי הוא מוסה ביחס למלוא השבח שנוצר עד יום עסקת הקומבינציה, כך שכאשר הוא מוכר את דירת התמורה אין מקום למסותו שוב בגין השבח המתייחס ליתרת המקרקעין ואשר נצבר לפני מועד עריכת עסקת הקומבינציה. בית המשפט הטעים, כי פסיקה זו עולה בקנה אחד גם עם עקרון רציפות המס, שנועד להבטיח תשלום מס בגין כל שבח שנצמח במהלך השנים מבלי שיוותרו תקופות שבח בלתי ממוסות.

בית המשפט הודה כי לשונן של ההוראות הרלוונטיות בחוק מיסוי מקרקעין ביחס לקביעת "יום הרכישה" של המקרקעין שעליהן נבנו דירות התמורה, מלמדת, כפשוטה, כי יום הרכישה הוא יום הרכישה ההיסטורי של המקרקעין (בענייננו, יום ההורשה)¹. ברם, בית המשפט קבע, כי מאחר ורואים את בעל הקרקע כמי שביצע עסקה של מכר מלא (מכוח הפיקציה שבסעיף 49א(ב) לחוק מיסוי מקרקעין), הרי שהלה "רכש" את דירת התמורה מהקבלן ביום החתימה על עסקת הקומבינציה.

בשולי הדברים, הדגיש בית המשפט כי אין בעובדה שהנישום רכש את זכויותיו על דרך ההורשה כדי לשנות את יום הרכישה של דירת התמורה (חרף זאת שסעיף 37(1)(ו) לחוק מיסוי מקרקעין קובע הוראה מיוחדת ביחס ליום הרכישה בהורשה), היות

בהודו.

מטרת שינויים אלה, המשלימים למעשה האחד את השני, היא להקשות על הדרך המקובלת כיום להשקעה בהודו באמצעות חברה תושבת מדינה שלה אמנת מס עם הודו הפוטרת רווחי הון מהכנסה בהודו, כדוגמת קפריסין ומאוריציוס. ידוע, כי השלטון בהודו מנסה מזה זמן להביא לשינוי האמנה עם מאוריציוס בכל הקשור למיסוי רווחי הון, אולם ללא הצלחה.

למידע נוסף בנוגע לשינויים במסגרת הצעת החוק ר' ידיעון לחודשים יולי-אוגוסט 2009, גיליון מספר 243.

הולנד - שינויים אפשריים במסגרת הצעת התקציב לשנת 2010

ב-15 בספטמבר הציגה הממשלה בהולנד את תוכנית המס לשנת 2010, הכוללת מספר שינויים בחוקי המס הקיימים, כאשר העיקריים שבהם הינם:

- הקלה בפטור ההשתתפות - התוכנית קובעת, כי פטור ההשתתפות יחול לגבי חברה המוחזקת בשיעור של 5% לפחות, אלא אם החברה מוחזקת כחלק מפורטפוליו. אופי ההחזקה בחברה כפורטפוליו צפוי להיקבע באופן סובייקטיבי בהתאם לכוונת המחזיק ובהתאם לעובדות ולנסיבות של כל מקרה לגופו. שינוי זה יאפשר ודאות גדולה יותר לנישומים באשר לזכאותם לפטור ההשתתפות וכן מרחב תמרון גדול יותר לרשויות

שמכוח סעיף 49א(ב) לחוק מיסוי מקרקעין רואים את בעל הקרקע כמי שביצע עסקה של מכר מלא, ורכש את דירות התמורה מהקבלן ביום החתימה על עסקת הקומבינציה.

הערעור נדחה.

ד. מיסוי בינלאומי

הודו - הצעת החוק לשינוי פקודת המס עשויה להשפיע על אמנות המס עליהן חתומה הודו

במסגרת ההצעה לשינוי פקודת המס הישיר 2009 שהציגה ממשלת הודו באוגוסט השנה, הוצגו מספר שינויים הנוגעים למיסוי בינלאומי בחוק ההודי, העשויים להשפיע על אמנות המס עליהן חתומה הודו.

אחד מהשינויים העיקריים מעניק לסעיפי הדין הפנימי בהודו מעמד שווה לסעיפי אמנות המס, כך שבמקרה של קונפליקט ביניהם הרי שהקביעה תעשה בהתאם לסעיף שנכנס לתוקף מאוחר יותר מבחינה כרונולוגית. על פי החוק בהודו כיום, וכמו שמקובל במרבית מדינות העולם, סעיפי האמנה יחולו רק אם הם מיטיבים עם הנישום לעומת הדין הפנימי.

השינוי העיקרי הנוסף קובע, כי הכנסה הנובעת מהעברת נכסים הוניים (כדוגמת מניות), באופן ישיר או עקיף, הנמצאים בהודו, יראו בה כהכנסה שמקום הפקתה בהודו ולכן תהיה כפופה למס

1. דירות התמורה הן הדירות, שאותן בונה הקבלן עבור בעל הקרקע על חלק המקרקעין שנותר בידי האחרון לאחר עסקת הקומבינציה.
2. בהסכם קומבינציה מסוג מכר חלקי- בעל הקרקע אינו מקצה את כל הקרקע לקבלן עבור דירות התמורה, אלא, הזכויות במקרקעין עליהן נבנות דירות התמורה נשארות בבעלותו.
3. הפטור שניתן היה חלקי בלבד שכן לפי סעיף 49 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963, כאשר התמורה עבור דירת מגורים מושפעת מקיומן של זכויות בניה נוספות, לא תמיד יינתן פטור ממס שבח על שווי זכויות הבניה הנוספות או על מלוא שווי זכויות הבניה הנוספות.
4. ע"א 595/82 מנהל מס שבח מקרקעין נ' יונידה, פד"א יג 197.
5. בעסקה של מכר מלא, בעל הקרקע מוכר את כל הקרקע לקבלן בתמורה לקבלת דירות גמוחות מהקבלן.
6. סעיף 49א(ב) לחוק מיסוי מקרקעין מורה: "על אף האמור בסעיף קטן (א), אך בכפוף לסעיף 49ב, במכירת דירת מגורים מזכה שתמורתה היא זכויות במקרקעין בבנין שייבנה על הקרקע שעליה נמצאת הדירה, רשאי המוכר לבחור באחת מאלה: (1) קבלת פטור לגבי חלק משווי התמורה, כולל שווי הקרקע המתייחס לזכויות בניה, בסכום שווי הדירה הנמכרת, וכאשר התמורה הושפעה מאפשרויות קיימות או צפויות לבנות שטח גדול יותר מהשטח הכולל הנמכר (להלן - זכויות לבניה נוספת) - בסכום כאמור בסעיף 49א; את יתרת סכום שווי התמורה יראו כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין אשר שווי רכישתה הוא חלק יחסי משווי הרכישה של הזכות כולה, כיחס חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו למלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות; (2) תשלום מלוא המס בשל תמורת כל הזכויות הנמכרות". (ההדגשה הוספה - n.o.).

המס בהולנד בבואם להחליט בנושא.

לגבי סימנים מסחריים, לוגוים וכד'.

בהתאם לחוק הקיים כיום, פטור ההשתתפות עשוי להינתן גם אם "מבחן הכוונה" הנ"ל אינו מתקיים, זאת בתנאי שהחברה המבקשת עומדת באחד משני המבחנים הבאים: מבחן הנכסים ומבחן החבות במס. התוכנית המוצעת כוללת גם הקלה בכל הקשור לעמידה במבחנים אלה.

ההצעה כוללת בנוסף גם שינויים בתחום קיזוז הפסדים, הקלות על ניכוי מס במקור באיחוד האירופי, והרחבת שיעור המע"מ המופחת גם לאמצעים אלקטרוניים. יוזכר, כי בעבר דובר על כך שההצעה תכלול גם החלת משטר של ריבית מאוחדת בקבוצת חברות עליו יחול שיעור מס של 5%. יחד עם זאת, במסגרת ההצעה שהוגשה אין התייחסות למשטר זה, וככל הנראה החלתו תדחה בשלב זה, זאת בשל המורכבות היחסית שביישומו.

מבחן החבות במס, דורש חבות מס מינימאלית של החברה המוחזקת בשיעור של 10% על מנת לקבל את פטור ההשתתפות. עד כה נדרש לבצע חישוב בהתאם לחוקי המס בהולנד, בעוד ההצעה מסתפקת בכך שהחישוב שבוצע יהיה דומה לעקרונות המס החלים בהולנד (בסיס המס ושיעור המס). בנוסף צפויות הקלות גם בחישוב מבחן הנכסים הקובע, כי על מנת ליהנות מפטור ההשתתפות לא יהיו 50% ומעלה מנכסי החברה המוחזקת כאלה המוגדרים כהשקעות לא-עסקיות עליהן חל שיעור מס נמוך.

יודגש כי ההצעה האמורה טרם אושרה על ידי הפרלמנט בהולנד, כך שכל האמור לעיל אינו סופי וכפוף לשינויים. לכשיאושרו, צפויים השינויים להיכנס לתוקף ב-1 בינואר 2010.

אמנה למניעת כפל מס בין הודו ללוקסמבורג תיכנס לתוקף החל מ-2010

- שינויים במשטר הפטנט (Patent box) – במסגרת ההצעה, משטר הפטנט יוחלף למשטר שיקרא Innovations box, ולמעשה יעניק הטבות מס גם לנכסים אשר לא אושרו במפורש כפטנט, כפי שהיה עד היום. עיקר הטבות הן:
 - הפחתת המס האפקטיבי על הכנסות מנכסים הנכללים במשטר זה ל-5% (במקום 10% כיום).
 - ביטול המגבלות על הסכומים בגינם ניתן לקבל את שיעור המס המופחת.
 - הטבות כלכליות הנובעות ממחקר ופיתוח, שלגביו התקבלו האישורים המתאימים, תוכלנה אף הן להיכנס תחת משטר זה, וללא הגבלות על סכום ההטבות כפי שהיה עד היום.
 - הפסדים מפעילות הקשורה לנכסים הנכנסים לתחולת משטר זה יהיו ניתנים לניכוי מהכנסה החייבת בשיעור מס חברות רגיל.

אמנה למניעת כפל מס בין הודו ללוקסמבורג, שנחתמה ביוני 2008, צפויה להיכנס לתוקף בשנת 2010 (בהודו החל מ-1 באפריל 2010 ובלוקסמבורג החל מ-1 בינואר 2010), ככלל האמנה מאמצת את אמנת המודל של ה-OECD, אולם במספר נושאים סוטה האמנה מן הנוסח המקובל באמנת המודל.

- עיקרי הסעיפים באמנה כוללים:
 - שיעור ניכוי מס במקור מקסימאלי של 10% על דיבידנדים, ריבית (למעט לממשלה, רשות מקור מית או גוף אחר כפי שיקבע בין המדינות), תמ' לוגים ושכר המשולם בגין שירותים טכניים.
 - הגדרות נרחבות ומפורטות יותר למושג "מוסד קבע" מאשר באמנת המודל של ה-OECD.
 - רוח הון הנובע ממכירת מניות בחברה יהיה חייב במס במדינת התושבות של החברה שמניותיה

יצוין כי האמור צפוי לחול לגבי תוכנות, אולם לא

1. סעיף 37(א) רישא לחוק מיסוי מקרקעין קובע, כי "יום הרכישה לענין חישוב השבח והמס: (1) לגבי זכות במקרקעין שנרכשה לאחר תחילתו של חוק זה – (א) היום שנקבע לפי סעיף 19 או 20 כיום המכירה לגבי מי שממנו רכש המוכר את הזכות;...". כלומר, במקרה דנן מאחר שבעל הקרקע לא רכש, לפי פשוטם של דברים, את הקרקע עליה נבנו דירות התמורה, מהקבלן, יום הרכישה אינו יום ביצוע עסקת הקומבינציה. עוד יצוין, כי בית המשפט גם הדגיש, שסעיף 21(ב) לחוק מיסוי מקרקעין אינו חל במקרה דנן, שכן סעיף זה מדבר על מקרה שבו שוויים של המקרקעין נקבעו בקשר עם הרכישה, ואילו בענייננו סעיף 49(א) לחוק מיסוי מקרקעין קובע את השווי דווקא בקשר עם המכירה על ידי בעל הקרקע ולא בקשר לרכישה על ידו.

נמכרו.
• סעיף אי ניצול (anti-abuse) הטבות האמנה כולל, בין השאר, את האפשרות לשתי המדינות להחיל את הוראות הדין הפנימי שלהן על סעיפי האמנה, וכמו כן שולל את ההטבות מישות משפטית המנהלת פעילות עסקית שלא בתום לב.

ייעוץ עסקי

32-37

כולם משתתפים במשחק

ייעוץ עסקי

כולם משתתפים במשחק מאמצים להצלחה ביום שאחרי העסקה

1. הקדמה

מחקר זה משרטט את ההתפתחות של שוק המיזוגים והרכישות ב-10 השנים האחרונות. ממצאים ממחקר זה מבקשים להידרש להצלחה של עסקה כפי שהיא עולה מהערך שניתן לבעלי המניות, בשיאו של המסחר ובטרם השפעת משבר האשראי הנוכחי. משמעותן של הנסיבות המאתגרות שאנו חווים בסקטורים רבים, היא כי בהעדר מיצוי מאמצים אלו (במונחים של יצירת ערך לבעלי המניות), עלולה ההשפעה השלילית להיות גדולה מבעבר.

מהתבוננות במגמות המרכזיות לאחר העסקה, ביקשנו להבין את ההשפעה שיש לתחרות על הצלחת עסקאות וכיצד חברות מחד וקרנות השקעה (PE) מאידך מתמודדות עם המציאות הנוכחית.

2. רקע - סביבת העסקה

הסביבה התחרותית של העסקה, מובילה לכך שחלק משמעותי מההטבות העתידיות הצפויות בעקבותיה, נכללות במחיר העסקה, אלא שהטבות אלה אינן ממומשות במלואן.

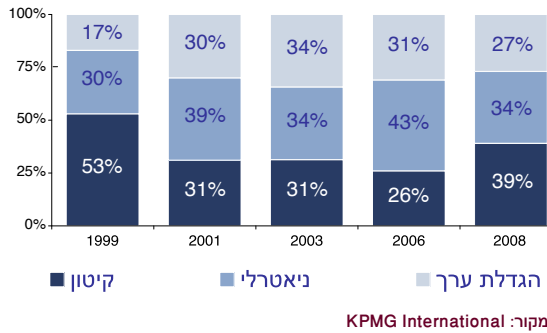
חלקן של העסקאות אשר הקטינו את הערך לבעלי המניות, עלה מ-26% ל-39% משנת 2006 לשנת 2008. זוהי ההידרדרות הראשונה שאנו עדים לה ב-10 השנים של מחקר זה על מגמות המשתקפות לאחר ביצוע העסקה.

שוב, ניכר כי ישנו פער תפיסתי רחב, בין תחושתן של החברות לגבי הישגיהן, לבין מה שהושג בפועל במונחים של יצירת ערך לבעלי המניות. 93% מהחברות מאמינות שהעסקה שביצעו העלתה את ערך הארגון. אנו מופתעים שפער זה לא הצטמצם במהלך 10 השנים ביחד עם עלייתם של סטנדרטים של ניהול חברות וניהול ביצועים.

הסקר מעלה כי חברות התקשו יותר (מאשר קרנות השקעה) לזכות בעסקאות בסביבה תחרותית (לדוגמה במסגרת מכרז). רק 38% מהעסקאות שהושלמו על ידי חברות, נבעו מהתמודדות וניצחון

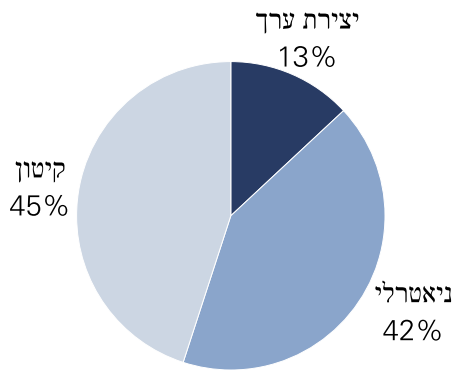
במכרז וזאת לעומת 72% מהעסקאות שהושלמו על ידי קרנות PE.

מגמת הגדלת הערך לאורך 10 שנות המחקר של KPMG בנושא מיזוגים ורכישות

כשחברות כבר זוכות במכרז, נדמה כי הן מתקשות ליצור ערך לבעלי המניות שיצדיק את המחיר ששולם בעד סינרגיות עתידיות. רק 13% מהעסקאות שנעשו על ידי חברות במסגרת מכרז, הצליחו להניב ערך.

האם תחרות תחרותיות מספקות את הסחורה?

3. השוואה גיאוגרפית

עסקאות באזור אסיה והאוקיינוס השקט (ASPAC), בעלי סבירות גדולה יותר להגדלת ערך

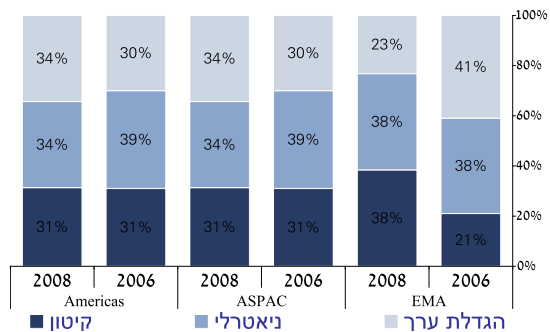
חברות באמריקה וב-EMA (אירופה, מזה"ת, אפריקה) סבלו מירידת ערך הנוצר מעסקאות מאז הסקר שנערך ב-2006. ממצא זה עולה בקנה אחד עם הגידול בעסקאות התחרותיות (דוגמת התקשרויות במכרזים) באזור זה. רק 22% מהחברות ב-ASPAC לקחו חלק במכרזים בהשוואה ל-39% ב-EMA ו-45% ב-Americas. שוק המיזוגים והרכישות הפחות מפותח ב-ASPAC, ושיעורי הצמיחה הגבוהים עשויים להסביר את השוני המשמעותי בערך שנוצר מהעסקאות שם, כאשר 36% מהחברות הגדילו את הערך.

ממצאי הסקר מצביעים שככל שהדבר נוגע לעניין יצירת ערך, היחס בין העסקאות ב-ASPAC, דומה להרכב העולמי כפי שעלה במחקרנו בשנת 2003. בהתחשב ביתרון הראשוני שהיה לשוק המיזוגים והרכישות באמריקה וב-EMA, השוק ב-ASPAC מדביק את הקצב במונחי מקצועיות ותחכום.

אולי יש לעשות משהו אחרת?

הרהור כן בביצועי העסקה, הכרחי לצורך הפקת לקחים. רק כמחצית מהחברות הנשאלות ב-EMA השיבו כי היו פועלים אחרת, ואף על פי כן 3 רבעים מהעסקאות אינם מגדילים את ערך החברה. נשאלים באמריקה מעט יותר מודעים לחסר שבביצועיהם מאשר חברות ב-EMA או באסיה.

האם עסקאות הציפו ערך? (בחלוקה לאזורים)

מקור: KPMG International

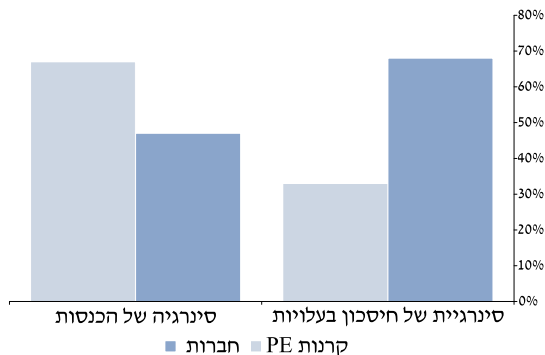
4. פירוט ממצאים בפילוח פונקציה ניהולית

המנכ"ל: האינטגרציה שעומדת בבסיס אסטרטגית הצמיחה/ערך שווקים תחרותיים דורשים כי הטבות עתידיות יהיו מתומחרות

מצאנו, כי בממוצע, חברות כוללות 44% מהשאיות הסינרגטיות שלהם במחיר הרכישה. כתוצאה מכך, עליהן לעמוד כמעט במחצית מהפוטנציאל החיובי של העסקה כדי להגיע לאיזון ביחס להשקעה. עם זאת, לא פעם הרוכשים מצוידים במעט מדי מידע ובלוח זמנים דחוק מכדי שיוכלו לפתח תכנית מקיפה במהלך מכרז תחרותי.

קרנות PE, מתמקדות בהגדלת ההכנסות יותר מאשר בקיצוץ עלויות. נראה כי הן משוכנעות יותר בפוטנציאל הגדלת ההכנסות ועל כן משקללות אותו במודל השווי.

הגורמים המשפיעים על מחיר העסקה - השוואה בין חברות לקרנות PE

מקור: KPMG International

סינרגיות הכנסות

על אף שניתן להניח, כי בבסיס הרכישה מונח רציונאל של צמיחה הרי שבאופן תמוה, חברות נוטות שלא לכלול את הצפי לגידול בהכנסות במודל השווי.

לפחות חלק מהתעלומה נעוץ בתפיסת השוק. באופן היסטורי, שווקים נטו להעריך בחסר סינרגיות הכנסות. כתוצאה מכך, חברות בפרקטיקה נוהגות לכמת רק את ההיבט של קיצוץ בעלויות. סינרגיות הכנסות נראתה מאתגרת מדי. אנו מאמינים כי השוק התפתח, ואם המידע לגבי סינרגיות הכנסות יהיה זמין, השוק יוכל לקבל תמונה מלאה יותר של הרציונאל העסקי וכך לשפר את מודל השווי.

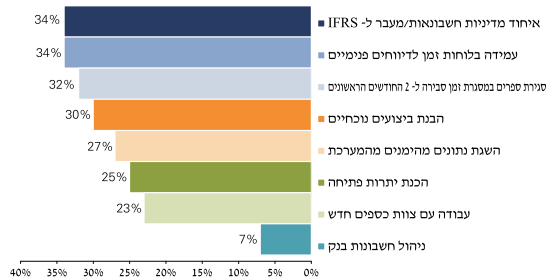
5. סמנכ"ל הכספים: מתחיל ברגל שמאל

השגת השליטה במערכת הכספים אורכת יותר מהמתוכנן

המחקר הקודם מצא, כי אלה הבונים תכנית סינרגטית מקיפה לתקופה שלאחר ביצוע העסקה וטרם ביצועה, יהיו בעלי סיכויים רבים יותר להיות מוצלחים. התגברות התחרות, והלחץ לצמצם את היקף בדיקת הנאותות השפיע על יכולתו של סמנכ"ל הכספים להבין במהרה מה קורה ולהשתלט על העסק. חכשים, מסויגים מהשקעת משאבים כאלה עד שהנם משוכנעים בוודאות ההשתלטות - אך זו עלולה להתברר כהחלטה יקרה.

בקרב שלישי מעסקאות המחקר, לקח יותר זמן מהצפוי להבין את הביצועים הנוכחיים, לסגור את הספרים ולעמוד ביעדי זמן של דיווח פנימי. התוצאה היא התמקדות בפונקציית הכספים בטווח הקצר, במוכנות של day one ובדיווח הראשוני על חשבון הרחבת הנושאים המשפיעים על צמיחת העסק. משימות טקטיות בסיסיות דוגמת ניהול עדכני של חשבונות הבנק, עלולות להפריע לסמנכ"ל כספים לשחק תפקיד פעיל באינטגרציה.

הנושאים הכספיים בהן נדרשה התמקדות מיוחדת לאחר השלמת העסקה

מקור: KPMG International

ניתן לראות, כי קיים מיקוד רב סביב נושא הדיווח והאיחוד החשבונאי במקום השקעת משאבים חשובה באינטגרציה.

הון חוזר: מדוע מזומן אינו העניין המרכזי עבור חברות?

הון חוזר הוא נושא שבאופן רחב נוטים לפספס בהקשר של שיפור ביצועים תפעוליים - 81% כלל לא תכננו לצמצם את ההון החוזר לאחר עסקה. קרנות PE היו ממוקדות יותר במזומן, כאשר רובן תכננו לקצץ בהון החוזר לאחר העסקה. אנו מאמינים כי יש צורך דחוף לחברות לפתח גישה איתנה יותר לניהול המזומנים בשלב שלאחר סגירת העסקה.

על אף שרוב החברות השיבו כי הרכישה סייעה להן בהשגת מטרותיהן, חלק גדול מהעסקאות כושלות מלייצר ערך.

"לו חברות, היו מביאות בחשבון את סינרגיית ההכנסות, אנו היינו כוללים אותה בהערכות השווי שלנו"

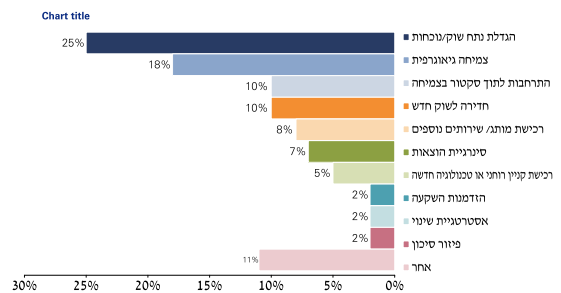
אנליסט

מחצית מהרכישות של תאגידים לא מבצעות אינטגרציה מלאה.

באופן מפתיע, חברות חצויות באשר לשאלה האם למזג "פנימה" את רכישותיהן או לשמור על זהויות נפרדות. רק 53% מהעסקאות הסתיימו במיזוג מהסוג הראשון.

מחקר זה מצא קורלציה חיובית הגבוהה (פי שניים) בין המיזוג של החברה לבין הסיכוי של העסקה ליצור ערך מזה של חברות שנשארו ישויות נפרדות.

היציאול עסקי עיקרי בקרב חברות לביצוע העסקה

מקור: KPMG International

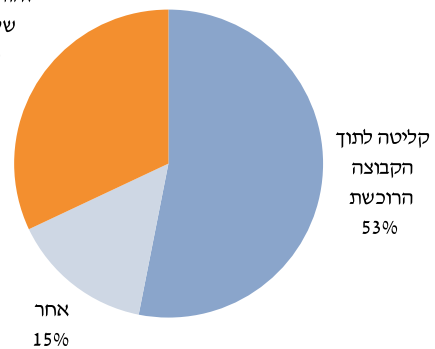
התפלגות בקרב המנכ"לים באשר לאינטגרציה

זהותה הנפרדת

של המטרה

נשארת

32%

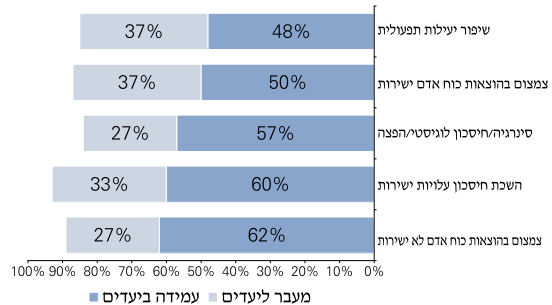
מקור: KPMG International

6. סמנכ"ל תפעול

מציאות בפועל מול המטרות טרום ביצוע העסקה

יותר מ-80% מהנשאלים מאמינים כי עמדו או אף הגדילו לעשות ביחס למטרות שהוצבו באשר לשיפור הביצועים התפעוליים לאחר העסקה כפי שנראה בגרף שמימין. ובכל זאת, חלק משמעותי מעסקאות אלו, כשל ביצירת ערך בהתאם למדידת שבוצעה בסקר. ייתכן ואלה הן המטרות התפעוליות שהוצבו לאחר ביצוע הרכישה שלא היו תואמות את הפוטנציאל החיובי ששוקלל במודל השווי ובמחיר העסקה. לפיכך נראה, כי הכרחי שסמנכ"ל התפעול יאמין בפוטנציאל החיובי בטרם ביצע העסקה וכי יהיה מעורב במידה רבה בתהליך בדיקת הנאותות. יתרה מכך, תרגום מדויק של הפוטנציאל החיובי לתוך התכניות שלאחר ביצוע הרכישה, מגדיל את הסיכויים להצלחת העסקה. ממצאי מחקרים קודמים מראים שאלה שהציבו יעדים גמישים היו צפויים יותר להצלחה.

שיעור הנשאלים אשר עמדו או השיגו יותר ממטרותיהם

מקור: KPMG International

תאגידים התמקדו בהשגה מהירה של מטרות תפעוליות

תאגידים מצליחים להשיג את יעדיהם בגין משימות תפעוליות פשוטות כגון קיצוץ הוצאות. יחד עם זאת, הם רואים אתגר בהשגת מטרות אסטרטגיות יותר כמו שיפור יעילות תפעולית. נשאלים ציינו את הצורך להתמקד בניהול יום יומי של העסק כסיבה העיקרית בגינה כשלו לעמוד ביעדים.

7. מנהל פיתוח עסקי: תפקיד טרום מכרע

פיתוח פלטפורמה ליצירת ערך לאחר סגירת העסקה

שילובם של סמנכ"ל התפעול וסמנכ"ל ה-IT יתרום לביסוס הרציונאל העסקי ולהשגת המטרות הביצועיות. נוכחות גדולה יותר של מנהלים אלו, עשויה להביא להטמעה חלקה יותר ולהגדיל את הסיכוי ליצירת ערך.

תכנון הוא המפתח להצלחה במיזוגים ורכישות

חברות שהשיגו בהצלחה את יעדיהן, פיתחו גישה שיטתית למיזוגים ורכישות. מחקר KPMG מביא 5 דגשים להצלחה. מנהל פיתוח עסקי צריך לשקול דגשים אלו בתכנון רכישות שלאחר העסקה.

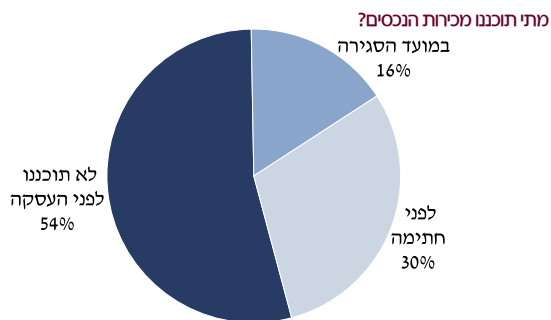
5 העצות של KPMG לאלופי המיזוגים הרכישות

1. השתמשו בבדיקת הנאותות על מנת לבחון קשת רחבה של נושאים
2. השתמשו בצוותי הפיתוח העסקי בחברה כדי לעקוב אחר התוצאות שלאחר הרכישה
3. הציבו את האנשים המתאימים לצוות האינטגרציה
4. הציבו מנהל פרויקט כדי לנהל תלות גומלין בין פונקציות חופפות
5. התמקדו בייצוב הארגון לאחר השלמת העסקה (closing)

מקור: עריכת עסקאות בזמנים קשים. KPMG International, 2008.

מכירת נכסים מסוימים נעשית הכרחית לאחר ביצוע העסקה

רבות מהרכישות מסתיימות במכירת נכסים אשר אינם בליבת הפעילות. על כל פנים, מכירות אלה מתוכננות רק לעיתים רחוקות. לדעתנו, קיים יתרון גדול בזיהוי ותכנון המכירות האמורות לפני השלמת העסקה וכך להימנע ממכירות בהולות. בנוסף תכנון זה מאפשר לפוקוס להישאר על קיום העסק ומאפשר להנהלה לספק בהירות באשר לאסטרטגיה שלה לבעלי המניות.

מקור: KPMG International

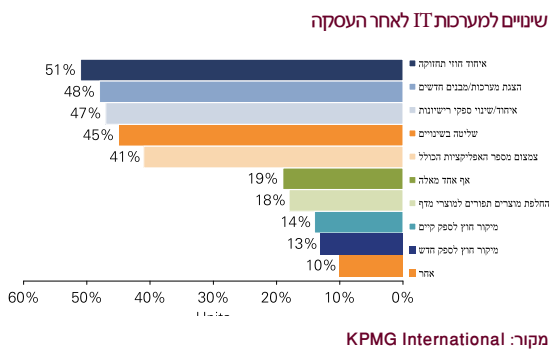
תכניות IT ליום שאחרי העסקה נעדרות גמישות. רק 46% מהחברות תכננו למזג במלואן את שירותי ה-IT ואילו השאר בחרו באיזשהו שילוב היברידי או נפרד לחלוטין.

יתרה מכך, מספר משמעותי של נשאלים לא תכנן ליישם יוזמות IT שיכלו לספק חיסכון משמעותי, לדוגמא, החלפת "מוצרים תפורים" עם אפליקציות של מוצרי מדף.

אינטגרציות IT מורכבות, צורכות זמן ועלויות להיות כואבות. הן יכולות להוביל לחריגה מתקציב אך באופן כללי הן משתלמות. יש קורלציה חזקה בין עסקאות שיצרו ערך לאלה שמערכת ה-IT בהם מוזגה במלואה.

"כיוון שהמודל המקורי היה שאפתני ומורכב מדי, החלטנו שלא להתרחק מהמודל הקיים"

אגליסט

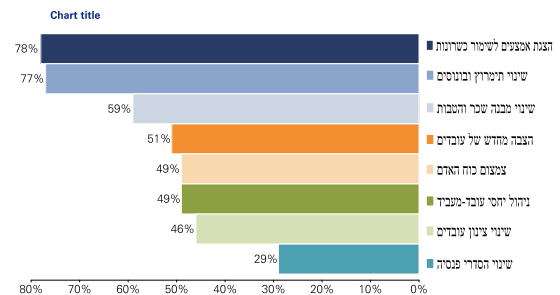
דומה כי לטבע האד הוקי של המכירות שלאחר ביצוע העסקה, יש השפעה על אורך התהליך של המכירה – יותר מרבע מהמכירות ארכו יותר זמן משתוכנן.

8. מנהל משאבי אנוש: שימור, תגמול ועימות עם הבדלי תרבות

שימור טאלנטים (כישרונות) הוא עדיין מטרה מרכזית אצל מחלקת משאבי האנוש. יחד עם זאת, הגישה לשימור השתנתה. במקום להישען על בונוסים בלבד, המיקוד הוזז לשינוי התגמול כדי לתמרץ צוות להישאר לאחר העסקה. מציאנו כי 78% מהחברות ו-72% מקרנות PE שינו את תכנית התגמול לאחר העסקה. זה כנראה מצביע על כך שחברות מאמצות גישה דומה לקרנות PE בעניין שיפור ביצועי העובדים.

קרנות PE מתמקדות פחות בקיצוץ כוח העבודה מאשר חברות. זה מפתיע בהתחשב ביחס השלילי של התקשורת לצמצום בכוח אדם שבדרך כלל בא בעקבות רכישה של קרן PE.

פעולות שנעשו לשם השגת יעדי משאבי אנוש

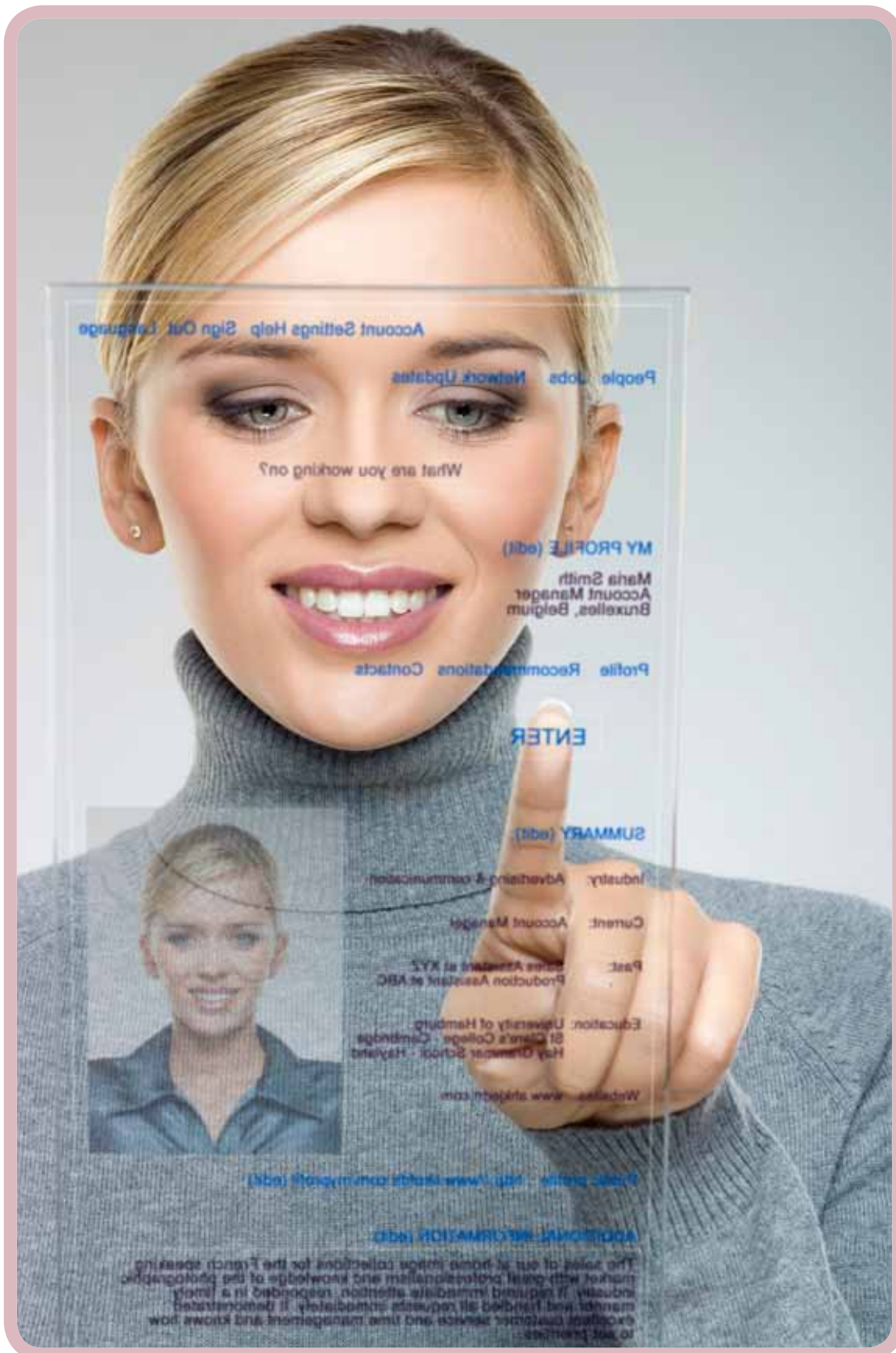

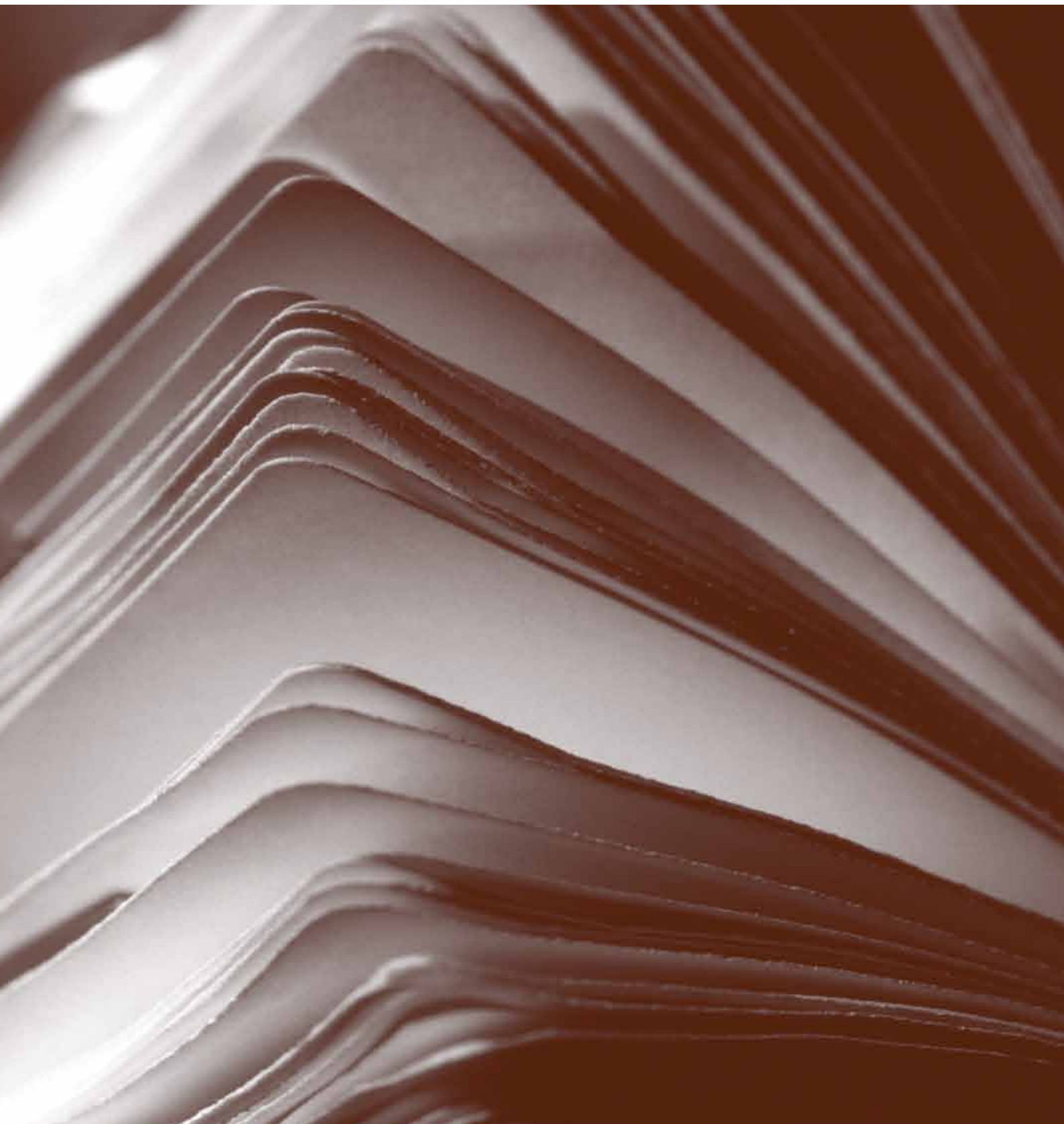
הבדלי תרבויות עדיין נמצאים בפסגת 3 האתגרים שלאחר עסקה

המספר הגדול של עסקאות חוצות גבולות, מגדיל את המורכבות התרבותית של אינטגרציה. ממצאנו מראים שפערי תרבויות ממשיכים להיות נושא חשוב. נשאלים העידו שהכרה והבנה של פערי התרבות ותקשורת בהירה, נמצאו כאסטרטגיות יעילות. זיהוי וניתוח יזום של שוני תרבותי באופן כן, מאפשר לעצב תרבות שאפשר לעבוד בה.

9. סמנכ"ל IT: No Pain No Gain אינטגרציית IT

פוטנציאל נוסף כדי לייצר חיסכון וסינרגיה

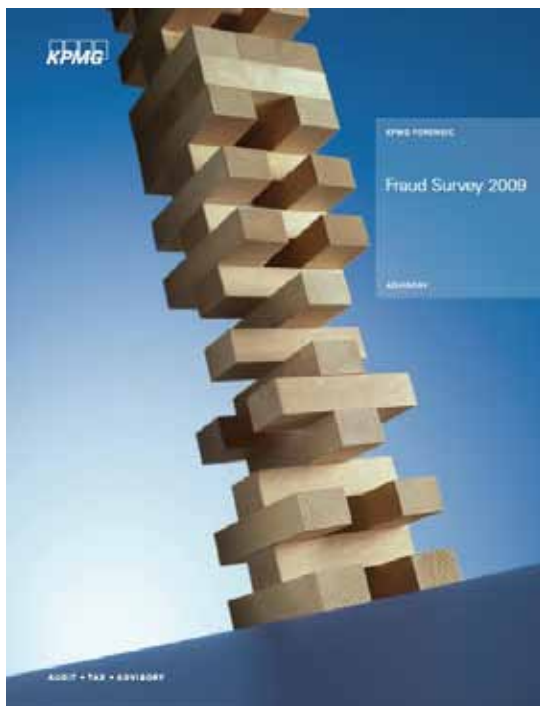

נספחים

40

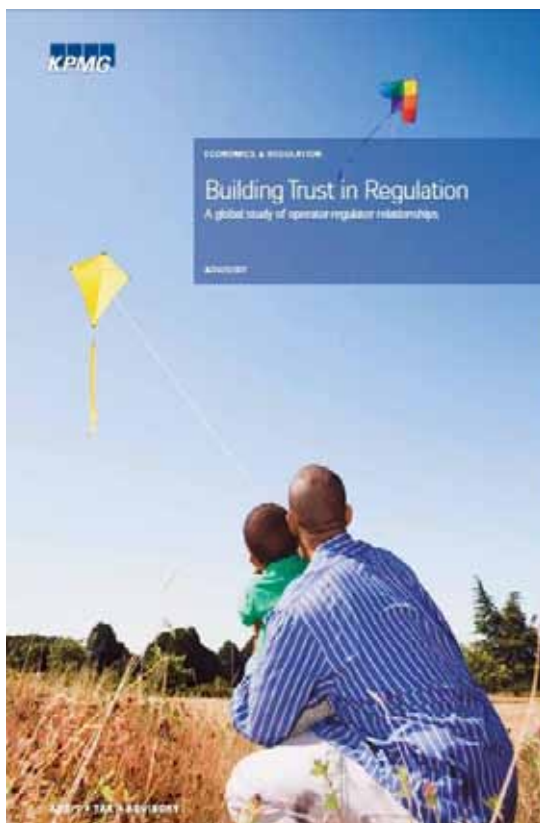
פרסומים חדשים מבית KPMG

בניית אמון ברגולציה – מחקר גלובלי של מערכות יחסים מפעיל-רגולטור

גבולות במימון – חזרה לגובה טיסה

מחקר בנושא מרמה 2009 – ייעוץ

גבולות במימון – חזרה לגובה טיסה

אין ספק שניסיון השנתיים האחרונות הטיל צל כבד על שירותים פיננסיים. במהדורה זו אנו בוחנים חזרה ליסודות ואת אתגרי הליבה האסטרטגיים שיעמדו בפני ארגונים בעת חזרתם למצב הרצוי.

בניית אמון ברגולציה – מחקר גלובלי של מערכות יחסים מפעיל-רגולטור

אמון הינו הדבק המחבר בין מערכות יחסים אך גם חומר הסיכה אשר גורם לכך שדברים ימשיכו לקרות. מחקר זה של ה-Economist Intelligence Unit, אשר הוזמן על ידי KPMG International, בוחן את מצב האמון הנוכחי בין רגולטורים והענפים המפוקחים על ידיהם ברחבי העולם.

מחקר בנושא מרמה 2009 – ייעוץ

כמעט שליש ממנהלי החברות צופים שיתרחש מעשה של מרמה או התנהגות בלתי הולמת בארגוניהם זאת על פי מחקר שנערך על ידי פירמת הביקורת, מסים וייעוץ KPMG LLP.

© 2009 סומך חייקין. סומך חייקין, שותפות רשומה ע"פ פקודת השותפויות בישראל, הנה החברה הישראלית ב-KPMG International קואופרטיב רשום בשוויץ. KPMG הנה רשת של פירמות עצמאיות המאוגדות תחת KPMG International.

KPMG International אינה מספקת שירותים ללקוחות. לאף פירמה החברה ברשת אין סמכות לחייב את KPMG International או כל פירמה אחרת החברה ברשת כלפי צדדים שלישיים ול-KPMG International אין סמכות כזו לחייב כל פירמה החברה ברשת. כל הזכויות שמורות, הודפס בישראל.

KPMG והלוגו של KPMG הינם סימני מסחר רשומים של KPMG International, קואופרטיב שוייצרי.

KPMG סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG

רחוב הארבעה 17 ת"א 64739

טל. 03-684-8000

פקס. 03-684-8444

המידע המוצג כאן הינו בעל אופי כללי ואינו מיועד לענות על הצרכים הייחודיים של כל יחיד או ישות. אף על פי שאנו משתדלים לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותנו להבטיח את עדכניות המידע ביום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד. אין לפעול לפי המידע המוצג ללא ייעוץ מקצועי. מתאים לאחר בדיקה מקיפה ויסודית של המצב הספציפי.